

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

« Ξ Ε Β Ο Ρ Ο Σ »

ΕΝΤΥΠΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΑΡΑΝΤΙΩΤΩΝ

Κρήτης 23 & Χαλκίδος 15231, Χαλάνδρι Αττικής, Κωδικός 6497

Τριμηνιαία έκδοση.
Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2005-Ιανουάριος 2006
Τεύχος 23ο
- Τιμής ένεκεν -

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
2006... ευχές και Μηνύματα (Μ.Φ. Αθηναγόρας, Μ.Δ.Π.Κ. Ανδρέας, Χαρ. Σκορδάς, Λ. Στέρτσου, Γ. Κωστάκης, Λ. Βλαχάβας, Π.Ζ., Πολ. Συλ.)	3-8
Φωτογραφία Εξωφύλλου (οικογ. Ασ. Παπαζήση)	8
Χριστουγεννιάτικες Αναμνήσεις (Χαρ. Σκορδάς)	9-10
Τα έθιμα του χωριού μας (Αχιλ. Ζακόπουλος)	11-14
Επιστολή απάντηση Νομάρχη	15
Ανακοίνωση ΠΟΛ. ΣΥΛ.	16
Επιστολή Γ. Πολίτη	16
Από τη ζωή του χωριού	17
Τα νέα από το χωριό (Αχ. Ζακόπουλος)	18
Τα σιταροχώραφα στο χωριό μας (Χαρ. Σκορδά)	19-21
Η κοπή της πίτας (Στ. Ζακοπούλου)	22
Ιστορικά έγγραφα του χωριού μας (Χρ. Ζακόπουλος)	23
Τηλ/μα-Δελτίο Τύπου Ι.Μ.Δ.Π.Κ.	24
Τα κουδαρίτικα (Ι. Μπογδανόπουλος)	25-29
Κοινωνικά	
Ποίημα (Ελισ. Τσάτση-Σακκά)	30
Απεβιώσεις	31
Ένας χρόνος χωρίς το Γιάννη (Αχ. Ζακόπουλος)	31
Οι Άνθρωποι του χωριού μας, φωτ. Αρχείο Περιοδικού	32

• Τα Ενυπόγραφα κείμενα δεν εκφράζουν απαραίτητα θέσεις και απόψεις του περιοδικού, ούτε και οι συμμετέχοντες στο περιοδικό είναι απαραίτητο να συμφωνούν με τις απόψεις του. Για τα ανυπόγραφα την ευθύνη φέρει η διεύθυνση του περιοδικού.

• Επιτρέπεται η αναδημοσίευση και η μετάδοση όλου ή μέρους της έκδοσης, κατόπιν αδείας του εκδότη ή εφόσον αναγράφεται η πηγή.

Ιδιοκτήτης – Εκδότης – Διευθυντής:

Παναγιώτης Στεφ. Ζακόπουλος

Κρήτης 23 και Χαλκίδος κ. Χαλάνδρι - Τ.Κ. 15231

Τηλ. 210-6721822 κιν. 6972733656

Και Αμάραντος Κονίτσης – Τ.Κ. 44100 – τηλ. 26550 – 23648

Υπεύθυνος τυπογραφείου:

Ευγενία Σπανού

Ευριπίδου 87 – Fax: 210-3214317

2006... Ευχές και Μηνύματα

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΩΚΙΔΟΣ
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Άμφισσα 12-12-2005

Προς
Τον κ. Παναγιώτη Στεφ. Ζακόπουλο
Ιδιοκτήτη-Εκδότη-Διευθυντή
Περιοδικού Αμάραντος

Αγαπητέ μου Παναγιώτη,
Σου στέλνω την με αριθμό 95/2005 Εγκύκλιό μου για την εορτή των Χριστουγέννων και σε παρακαλώ για τη δημοσίευσή της στο Περιοδικό "Αμάραντος", όπως και στο παρελθόν το πράξατε και σας ευχαριστώ.

Επ' ευκαιρία των εορτών του Αγίου Δωδεκαημέρου σας εύχομαι χρόνια πολλά με υγείαν και κάθε επιτυχίαν εις το έργο σας.

Μετά πολλής αγάπης Χριστού
Ο Φωκίδος Αθηναγόρας

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΩΚΙΔΟΣ
Αριθ. Πρωτ. 505 ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2005
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 95

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΩΚΙΔΟΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Προς
Το Χριστεπώνυμον πλήρωμα της καθ' ημάς Ιεράς Μητροπόλεως
Τέκνα εν Κυρίω αγαπητά,

"Δεύτε ίδωμεν πιστοί που εγεννήθη ο Χριστός".

Όλοι οι ύμνοι των ημερών της μεγάλης εορτής των Χριστουγέννων μας καλούν να οδεύσουμε, με οδηγό το Φωτοβόλο αστέρι της Πίστεως, προς την Αγία πόλη τη Βηθλεέμ της Ιουδαίας, εκεί που συντελέστηκε η μεγαλύτερα συγκατάβαση του Θεού προς τον άνθρωπο. Ο Θεός ενανθρώπησε και "εφανερώθη εν σαρκί", δια να σώσει τον άνθρωπο.

Κατ' αρχήν, στο πρόσωπο της κεχαριτωμένης Μαρίας, εκπληρώνονται οι Προφητείες, που είχαν προαναγγελθεί για το πρόσωπο του Ιησού Χριστού και της Παναγίας, από Αδάμ μέχρι τη στιγμή εκείνη, που ο Αρχάγγελος Γαβριήλ την προσφωνεί, με το "Χαίρε κεχαριτωμένη ο Κύριος μετά σου". (Λουκά, 1,28).

Ιδού η εκπλήρωση της Αρχαγγελικής προφητείας, όταν εξορίζοντο από την Εδέμ οι πρωτόπλαστοι. Ο Αρχάγγελος τους είπε, ότι από γυναίκα, άνευ σπέρματος ανδρός, θα γεννηθεί εκείνος, που θα συντρίψει την κεφαλή του αρχεκάκου δράκοντος, που εξηπάτησε την Εύα κατά τον γνωστό τρόπο. Εκπληρούται

μετά η προφητεία του Ησαΐα "Ϊδού η Παρθένος εν γαστρί έξει και τέξεται υιόν" του οποίου το όνομα θα είναι και Εμμανουήλ, δηλαδή μεθ' ημών ο Θεός. (Ησα. 7,14).

Να γιατί η γέννηση του Ιησού Χριστού είναι το μεγαλύτερο γεγονός από τη δημιουργία του κόσμου. Και τούτο, γιατί ο Αγγελικός και υλικός κόσμος μαζί με τον άνθρωπο έγιναν μόνο δια του λόγου, "είπεν ο Θεός και εγένοντο". Για να πραγματοποιηθεί όμως η ενανθρώπιση του Ιησού Χριστού, έπρεπε να κενώσει εαυτόν, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος και να γίνει άνθρωπος. "Μέγας ει, Κύριε, και θαυμαστά τα έργα σου και ουδείς λόγος εξαρκέσει προς ύμνον των θαυμασίων σου".

Εκπλησσομένος ο Απόστολος Παύλος μπροστά στο σχέδιο της θείας οικονομίας, αναφωνεί! "Θεός εφανερώθη εν σαρκί, εδικαιώθη εν πνεύματι, ώφθη αγγέλοις, εκηρύχθη εν έθνεσι, επιστεύθη εν κόσμω, ανελήφθη εν δόξη" (Α. Τιμοθ. 3,16). Και όλα αυτά για τη δική μας Σωτηρία.

Τέκνα εν Κυρίω αγαπητά, αυτή την Άγια νύκτα, εν πνευματική εννοία, αποσύρεται ο πνευματικός χειμώνας, λιώνουν τα χιόνια της αμαρτίας και γίνονται δοξολογίες με αδαμάντινα δάκρυα μετανοίας και ευγνωμοσύνης, για να ξεπλύνουν τις αμαρτίες μας και να ποτίσουν τον αγρό της ψυχής μας, ώστε να ανθίσουν τα χαμένα κρίνα της αγνότητας, τα σμύρνα της νίκης και της ελπίδος, μαζί με τα αμαράντινα τριαντάφυλλα της ανιδιοτελούς αγάπης.

Αδελφοί μου, το προμήνυμα αυτής της πνευματικής άνοιξης το εξαγγέλλουν οι ουράνιες Αγγελικές δυνάμεις, με το "Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία" (Λουκ. 1,14). Γι' αυτή την Ειρήνη, που έψαλλαν οι Άγγελοι και την οποία παρέδωσε κατά την Αρχιερατική του προσευχή στο Μυστικό Δείπνο ο Κύριος και Θεός μας Ιησούς Χριστός, έχει γίνει μία παρερμηνεία και παρανόηση, που μας οδηγεί σε μία νοσηρή εξωστρέφεια. Δηλαδή θέλουν οι άνθρωποι μία εξωτερική ειρήνη που την έχουν και τα νεκροταφεία, για να ασκημονούν, να αμαρτάνουν και να καταναλώνουν απλήστως τα καταναλωτικά αγαθά μιας μηδενιστικής καταναλωτικής Κοινωνίας.

Ο Κύριος όμως εις την Καινή του Διαθήκη ομιλεί συχνά για εγρήγορση, για διαιρέσεις γονέων και παιδιών, για θανατώσεις και διωγμούς δια το όνομά του και για όσους θελήσουν να υπερασπισθούν τη διδασκαλία του. Και όπου υπάρξει εξωτερική ειρήνη, αυτή πρέπει να είναι καρπός όχι συμβιβασμού της αλήθειας με το ψέμα, αλλά διεργασία καθάρσεως των παθών, κοινωνίας με το Θεό και ανενόχου συνειδήσεως.

Ο Ιησούς Χριστός ομίλησε για την ειρήνη που δεν είναι εκ του κόσμου τούτου, της υποκρισίας, της διπλωματίας, του ψεύδους της φθοράς και του θανάτου. Αλλά μας ομίλησε για την ειρήνη του Θεού την πάσαν νουν υπερέχουσαν. Για την έξωση των παθών από την καρδιά μας, για να γίνει ζεστή φάτνη, που θα ανακληθεί με τα σπάργανα της αγάπης μας, για να μας αναγεννήσει και να μας κάνει υιούς του φωτός και κληρονόμους της Βασιλείας του.

Μέσα λοιπόν στην Εκκλησία, που είναι το Πολίτευμα του Θεού, απολαμβάνουμε την αναφαίρετο Ειρήνη, εφ' όσον ζούμε, κατά Θεόν, με ενότητα και αγάπη και λαμβάνουμε μέσα μας τον γεννηθέντα, παθόντα και Αναστάντα Κύριο.

Τέκνα εν Κυρίω Αγαπητά, αυτή την Ειρήνη, την ζει κάθε στιγμή ο πιστός Χριστιανός σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής του, ακόμη και στη Φυλακή και στο Νοσοκομείο και στο Μαρτύριο, αφού βιώνει το θέλημα του Θεού. Και την Ειρήνη αυτή "ουδείς αίρει αφ' ημών", εκτός και αν παραδοθούμε εμείς στην αμαρτία.

Μετά από την εσωτερική αυτή ειρήνη, που έφερε στον κόσμο το νεογέννητο βρέφος της Βηθλεέμ εξαγγέλλεται από τους Αγγέλους, ως Αρχων Ειρήνης, Λυτρωτής και Σωτήρας. Αυτόν τον Σωτήρα και Βασιλέα του σύμπαντος κόσμου, σπεύδουν να προσκυνήσουν και οι σοφοί της Ανατολής καθοδηγούμενοι από το φωτοβόλο αστέρι της Ανατολής, μαζί με τον υμνωδό ψάλλουμε κι εμείς απόψε, "Δεύτε ίδωμεν πιστοί που εγεννήθη ο Χριστός".

Εκεί στο σπήλαιο να σπεύσουμε για να αποθέσουμε αντί για οποιαδήποτε άλλα δώρα, τις αμαρτίες

μας, αφού γι' αυτές ήρθε στον κόσμο να τις ξεπλύνει με το Πανάγιο αίμα του, να γεννηθεί μέσα μας, να μας ενώσει και πάλι δια της Αγάπης με την παναγία Τριάδα, να μας χαρίσει την Ειρήνη και την χαρά, που είναι δώρα και θησαυροί του Παναγίου Πνεύματος.

Τέκνα εν Κυρίω Αγαπητά, προσοχή! Διότι όπως κυκλοφορούν γνήσια και κάλπικα νομίσματα, έτσι και στην Κοινωνία μας κυκλοφορεί ο ψεύτικος και ο αληθινός Χριστός. Ο ψεύτικος είναι ακίνδυνος, τον έχουν κατασκευάσει εκείνοι που εμπορεύονται τα πάντα. Ο ακίνδυνος Χριστός κυκλοφορεί στις βιτρίνες, στα ρεβεγιόν και τις συναλλαγές πονηρών ανθρώπων. Ο αληθινός Χριστός βρίσκεται στην καθημερινή άσκηση των Χριστιανών για να νικήσουν τον κακό εαυτό τους και να υπηρετήσουν τον ανθρώπινο πόνο δίπλα στον φτωχό, τον ασθενή και τον Φυλακισμένο. Αν κάνουμε λοιπόν τις σωστές επιλογές θα είμαστε οι κερδισμένοι της παρούσης και της αιωνίου ζωής.

Τέκνα εν Κυρίω αγαπητά,

Σας εύχομαι ολοψύχως, από τα βάθη της Πατρικής μου καρδιάς, ευλογημένα και ειρηνικά Χριστούγεννα και ο καινούργιος χρόνος το 2006 να είναι γεμάτος από τα δώρα του Παναγίου Πνεύματος, που είναι η Χαρά, η Ειρήνη και η Αγάπη.

Με πολλή Πατρική στοργή και αγάπη,

Ο Ποιμενάρχης σας

Ο Φωκίδος Αθηναγόρας

.....

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ & ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Αριθ. Πρωτ. 85

Νύκτα Χριστουγέννων 2005

Εν τω Ιερώ Επισκοπείω

Εγκύκλιος 103η

Θέμα: “Ο πρόσφυγας Ιησούς και οι σύγχρονοι πρόσφυγες”

Αγαπητοί μου Χριστιανοί,

Δεν είχε καλά-καλά γεννηθή το παιδίον Ιησούς, και ιδού, γίνεται πρόσφυγας στην Αίγυπτο. Σε μια χώρα ξένη, όπου δεν φαίνεται να είχε φίλους ή συγγενείς η Αγία Οικογένεια. Η εντολή του Θεού προς τον Μνήστορα Ιωσήφ, που δόθηκε δια μέσου του αγγέλου, ήταν σαφής και κατεπείγουσα...

...Ο Θεός ειδοποιεί σχετικώς τον Ιωσήφ και εκείνος μέσα στη νύχτα φεύγει στην Αίγυπτο. Μαζί του, ο Ιησούς και η Παναγία Μητέρα Του, που για πολύ καιρό ζουν σαν πρόσφυγες στην ξένη και ειδωλολατρική αυτή χώρα.

Μετά τον θάνατο του Ηρώδη, ο Ιωσήφ – ειδοποιημένο από άγγελο Κυρίου – επιστρέφει στην Βηθλεέμ. Αλλ' όταν επληροφορήθη ότι ο Αρχέλαος είχε διαδεχθή τον απάνθρωπο πατέρα του, ήλθε τελικώς στην Ναζαρέτ μαζί με την Αγία Οικογένεια. Ο Ιησούς πρόσφυγας για μια ακόμη φορά...

Αλλά αυτή η προσφυγιά, που την έζησε και την εδοκίμασε ο Κύριός μας από την βρεφική Του ηλικία, θέτει μπροστά μας ένα τεράστιο ζήτημα: Το ζήτημα των προσφύγων και, γενικά, των λαθρομεταναστών, το οποίο το ζη έντονα και η Πατρίδα μας, εδώ και αρκετά χρόνια.

Βέβαια και η Πολιτεία έχει κάνει αρκετά πράγματα για την ανακούφιση αυτών των ταλαίπωρων ανθρώπων, που τυχαίνει να είναι άλλοι από αυτούς “οικονομικοί μετανάστες και άλλοι πολιτικοί πρόσφυγες. Έφυγαν από τις μακρυνές τους πατρίδες και ήλθαν εδώ (όπως, φυσικά, και σε άλλες χώρες), για να βρουν στοργή και περίθαλψη και εργασία. Όμως, δίκαιο είναι να πούμε, ότι πιο πολλά και πιο ουσιαστικά

έχει πράξει η Αγία μας Εκκλησία, γιατί στα πρόσωπα βλέπει τον πρόσφυγα Ιησού. Στα Εκκλησιαστικά Ιδρύματα, στις κατασκηνώσεις της, με τα φιλόπτωχα ταμεία της, με τις καθημερινές “τράπεζες φαγητού”, όπου διανέμονται δωρεάν χιλιάδες μερίδες εκλεκτών εδεσμάτων και όπου διακονούν, χωρίς πληρωμή, ένα πλήθος εθελοντών της αγάπης, ανδρών και γυναικών, η Εκκλησία προσφέρει, ακούραστα και αγόγγυστα, σε καθημερινή βάση, την στοργή και την αγάπη της. Και το σπουδαιότερο: χωρίς να εξετάζει την εθνικότητα ή την θρησκεία των προσφύγων, που, συνήθως, δεν περιμένει να της χτυπήσουν εκείνοι την πόρτα, αλλά η ίδια τρέχει να τους συναντήσει και να τους βοηθήσει στην περίστασή τους. Όταν κάποτε θα καταστή δυνατόν να καταγραφεί η προσφορά αγάπης της Εκκλησίας και **προς τους πρόσφυγες**, τότε πολλοί που σήμερα την πολεμούν, θα αναγκασθούν να σιωπήσουν.

Όμως, ειδικότερα στην Εκκλησιαστική μας Επαρχία, εζήσαμε το δράμα των προσφύγων Βορειοηπειρωτών (αργότερα και Αλβανών), που μόλις έπεσαν τα απαίσια ηλεκτροφόρα συρματοπλέγματα άρχισαν να έρχονται στην Ελλάδα με τον τρόπο στα μάτια και με την πείνα και την εξασθλίωση στο σώμα και στην ψυχή τους. Και, ασφαλώς, όλοι θα θυμάστε τον τιτάνιο αγώνα του μεγάλου και αγίου όντως Προκατόχου μου, αοιδίμου Μητροπολίτου κυρού ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ, που όχι μόνο άνοιξε διάπλατα τις πόρτες των Ιδρυμάτων μας, αλλά και έτρεχε δεξιά και αριστερά να προσφέρει αγάπη και τόνωση και στοργή σ’ όλους εκείνους που, σαν κυνηγημένα πουλιά, είχαν έλθει πρόσφυγες στην Ελλάδα. Όλη αυτή η προσπάθεια, πέρα από τον σωματικό κόπο, που ήταν πολύς, απαίτησε και έξοδα μεγάλα, ασύλληπτα, πραγματικά, για τις άλλως ασήμαντες οικονομικές δυνατότητες της Μητροπόλεώς μας. Είχε τότε υπολογισθεί η προσφορά του μακαριστού Ιεράρχου σε ρούχα, τρόφιμα και χρηματικές προσφορές, **σε περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο δραχμές**. Και το έργο της περιθάλψεως περιελάμβανε **και πρόσφυγες Αλβανούς (στρατιώτες και πολίτες)**. Είναι δε χαρακτηριστική η περίπτωση ενός Αλβανού στρατιώτη που είχε έλθει εδώ, και που η Ελληνική Πολιτεία ήθελε να τον στείλει μέσα, οπότε το σίγουρο θα ήταν η εκτέλεσή του. Ο αοίδιμος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ έδωσε μάχη για να μην απελαθή ο στρατιώτης και, τελικά, το κατόρθωσε, προς μεγάλη χαρά και δική του και όλων μας, αλλά και του νεαρού εκείνου στρατιώτη Αλβανού.

Αυτή δε η προσπάθεια περιθάλψεως συνεχίστηκε και μετά την κοίμηση του μακαριστού Ιεράρχου, ιδιαίτερα κατά την λεγομένη “κρίση των πυραμίδων”, το 1997, οπότε – πάλι κατά κύματα ερχόντουσαν Βορειοηπειρώτες και Αλβανοί ως πρόσφυγες στην Ελλάδα. Και η Μητρόπολή μας όλους με αγάπη τους δέχθηκε, τους φιλοξένησε, τους τάισε και τους έντυσε. Γιατί στα πρόσωπά τους έβλεπε τον πρόσφυγα Ιησού Χριστό, αλλά και γιατί άκουγε τον λόγο του Χριστού: “Ξένος ήμην, και συνηγάγετέ με, γυμνός, και περιεβάλετέ με” (Ματθ. Κε’ 35-36).

Βέβαια το πρόβλημα των προσφύγων (οικονομικών ή πολιτικών) είναι τεράστιο, χρειάζεται δε τους κατάλληλους χειρισμούς, ώστε να μη δημιουργούνται προβλήματα, όπως συνέβη τελευταία κυρίως στη Γαλλία. Εμείς οι Έλληνες, που έχουμε και παλαιότερα ζήσει το δράμα των προσφύγων της Μικράς Ασίας και του Πόντου, ξέρουμε τον πόνο που προξενεί το ξερρίζωμα των ανθρώπων από τις πατρογονικές τους εστίες, γι’ αυτό και τους συμπονούμε. Ας μη παύσουμε, αδελφοί μου, να προσευχώμεθα στον δι’ ημάς Τεχθέντα Κύριο να ειρηνεύη τον κόσμο, να λιγοστεύη το κακό, να επικρατήσει “επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία” (Λουκά β’ 14), ώστε όλοι να ζουν, όπου γης, με χαρά και οικογενειακή ευτυχία, ανεξαρτήτως φυλής και έθνους. **Χρόνια πολλά, ευλογημένο το επί θύραις Νέον Έτος.**

Διάπυρος προς Κύριον ευχέτης
Ο Μητροπολίτης
Δρυινοπούλεως, Πωγωνιανής & Κονίτισης ΑΝΔΡΕΑΣ

Επί γης Ειρήνη...

Είκοσι αιώνες πέρασαν από τότε που ο Χριστός ήρθε στη γη σε μια σπηλιά της Βηθλεέμ, σε μια ταπεινή φάτνη, απλά, λιτά, χωρίς γιατρούς και μαίες, χωρίς τη ζεστασιά της τεχνολογίας μας, ήρθε στον κόσμο, το Θείο Βρέφος, ο θεός της αγάπης, της Ειρήνης.

Ήρθε ένα δυνατό φως να σβήσει το σκοτάδι του μίσους, να φωτίσει τις καρδιές των ανθρώπων, να τις γεμίσει αγάπη, να διακηρύξει σ' όλον τον κόσμο το "αγαπάτε αλλήλους"

Το "αγάπα τον πλησίον σου"

Το "αγαπάτε τους εχθρούς σας"

Το "επί γης Ειρήνη".

Η Ειρήνη όμως ήρθε; φώλιασε η αγάπη στις καρδιές μας;

Η διαδρομή των 2005 χρόνων μας απογοητεύουν, μείναμε αδύναμοι να κατανικήσουμε τα πάθη μας, παραμένουμε αιχμάλωτοι του μίσους, δεν βρήκαμε τον δρόμο που φωτίζεται από το άστρο της Βηθλεέμ.

Ας κάνουμε μια προσπάθεια, ν' ανοίξουμε τις καρδιές μας να μπει έστω και μια αχτίδα φωτός από το Θείο Βρέφος, και ας ψελλίσουμε τους στίχους των Αγγέλων.

Δόξα εν υψίστοις Θεώ, και επί γης Ειρήνη, εν ανθρώποις Ευδοκία.

Εύχομαι σ' όλους τους χωριανούς μας όπου και αν βρίσκονται

Για τις γιορτές "Χρόνια Πολλά"

Χαρούμενο & Ευτυχισμένο το 2006

& Καλό Αντάμωμα

Χαράλ. Σκορδάς

Στον δε αγαπητό μου Παναγιώτη, εύχομαι, εκτός από τις γενικές ευχές μου, ΚΑΛΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ, ΚΑΛΗ ΔΥΝΑΜΗ και συγχαρητήρια για το έργο που προσφέρεις.

.....

Για τις γιορτές που έρχονται, σας ευχόμαστε μέσα από την καρδιά μας η οικογένειά μου και εγώ στο χρήσιμο και σπουδαίο περιοδικό και σ' εσένα αγαπητέ μας και παιδί δικό μας Παναγιώτη, "Καλά Χριστούγεννα και Ευλογημένος, Ειρηνικός και Χαρούμενος ο Καινούριος Χρόνος", με ευλογία και αγάπη Χριστού.

Παναγιώτη, θέλω να ευχαριστήσω γραπτώς την κυρία Μαριάνθη Παπαϊωάννου-Συρμακέση, για το μεγάλο και σοφό δίδαγμα που μας έγραψε (στο 22ο περιοδικό σελ. 12 Τα Τρία Δένδρα).

Την ευχαριστούμε πολύ και ευχόμαστε "καλές Γιορτές".

Λευκοθέα Χαρ. Στέρτσου.

.....

Θερμές ευχές για χαρούμενα Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο το 2006

Κωστάκης Γεώργιος

Κέρκυρα

Εγώ και η οικογένειά μου στο Συμβούλιο και σε όλα τα μέλη του "Πολιτιστικού Συλλόγου Αμαράντου" τους ευχόμεθα "Καλές Γιορτές" και το "Νέο Έτος ευτυχισμένο"

Με αγάπη

Ο Χωριανός σας

Λάμπρος Βλαχάβας, Καλαμαριά 23-12-05

.....

Ευχαριστώ όλους τους αγαπητούς χωριανούς και αναγνώστες για τις θερμές τους ευχές. Αντεύχομαι το 2006 να χαρίσει σε όλους Υγεία-Δημιουργία, να είμαστε μονιασμένοι και να ανταμώνουμε πάντα με το καλό, στο αγαπημένο μας Χωριό!

Παναγιώτης Ζακόπουλος

.....

**Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΥΧΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ
ΑΜΑΡΑΝΤΙΩΤΕΣ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟ 2006**

Ν' αποδεικνύουμε την αγάπη μας για το χωριό με πράξεις.

Περισσότερη συμμετοχή στα κοινά και στην επίλυση των προβλημάτων.

Κάθε νέα χρονιά να μας φέρνει πιο κοντά!

Το Δ.Σ.

Φωτογραφία εξωφύλλου

Βασίλειος Παπαζήσης (ψευδώνυμο Καραφύλης)

Πατέρας του Κώστα Παπαζήση και παππούς του Δημητρίου, Παναγιώτη, Γιώργου, Αφροδίτης & Ελευθερίας Παπαζήση.

Οι προηγούμενες γενιές αγωνίστηκαν και διεφύλαξαν τον τόπο τους, τα ήθη, τα έθιμά τους, την αξιοπρέπειά τους, από κάθε επίβουλο. Αυτά τα κληρονομήσαμε εμείς, ουσιαστικά τα δανειστήκαμε για να τα μεταφέρουμε ακέραια στις επόμενες γενιές. Είναι χρέος ιερό και οφείλουμε να το τηρήσουμε...

«Εάν σήμερα κουνάμε αδιάφορα τους ώμους μας, όταν χρειαστούμε κάποιον ώμο ν' ακουμπήσουμε, δυστυχώς δεν θα τον βρούμε».

(Η φωτογραφία είναι προσφορά της οικογενείας Ασημούλας Παπαζήση. Τους ευχαριστώ θερμά).

Χριστουγεννιάτικες Αναμνήσεις του Χωριού μας

Είχε καρφωθεί στην τηλεόραση και έβλεπε μια εκπομπή με χορούς, τραγούδια, κάλαντα και άλλες παραδοσιακές εκδηλώσεις της περιοχής μας. Είχα έρθει από τη δουλειά μου, την πλησίασα να την καλησπερίσω και βλέπω τα μάτια της βρεγμένα και κατακόκκινα, τι έχεις Μάνα; τίποτα παιδί μου, κάτσε να φας γιατί είσαι κουρασμένος, ήταν παραμονές εορτών των Χριστουγέννων του 1995, επέμενα να μάθω τι συμβαίνει από την ίδια, αν και κάτι κατάλαβα.

Χρονιάρες μέρες έρχονται παιδί μου και ο νους μου πάει στα παλιά, έχω ζήσει μια ζωή στο χωριό και οι μέρες αυτές δεν με αφήνουν ασυγκίνητη, δεν λέω ότι εδώ στην Πάτρα δεν περνάω καλά με τα παιδιά και τα εγγόνια μου, με την καλοπέρασή μου, την ζέστη μου, όμως νοιώθω μόνη μακριά από το σπίτι μου, τον κόσμο μου, την φύση μου, τους ανθρώπους μου που έφυγαν.

Βρε Μάννα είμασταν καλύτερα στο χωριό με τις τόσες ταλαιπωρίες, τη φτώχεια μας; Χριστούγεννα είχαμε και τα χιόνια έμπαιναν στα σπίτια από τις σκεπές, το τσουχτερό κρύο, ο αέρας, οι πάγοι που γυάλιζαν στους δρόμους και δεν μπορούσαμε να πάμε ούτε στη βρύση για νερό και να ποτίσουμε τα ζώα μας, τα δε τζάκια μας, αντί να μας ζεσταίνουν, μας έπνιγαν στον καπνό;

Δεν λέω παιδί μου ότι δεν είχαμε τις δυσκολίες και μάλιστα πολλές, αλλά θυμάσαι πόσο αλλιώς περνάγαμε τις ημέρες αυτές; Με τι λαχτάρα περιμέναμε να φορέσουμε τα γιορτινά μας, να καλοδεχτούμε τους ξενητεμένους μας, να ακούσουμε τα **“κόλεντα”** από τα παιδιά μας που βούιζε το χωριό, γλυκά από τα χεράκια μου να φάτε και να χορτάσετε γιατί τα στερηθήκατε, με τις αλαγγίτες μας τα σιουμπέκια μας, τις κάχτες μας, τα κυδώνια μας, τα νοστιμότατα κουλούρια μας να φιλεύουμε όλα τα παιδιά, να φτιάσουμε με προσοχή και σεβασμό τα πιτάρια μας, τις λειτουργιές μας, τις σταυρωτές κουλούρες μας, τα κεριά μας. Να πάμε τη νύκτα των Χριστουγέννων όλη η φαμιλιά μαζί στην εκκλησία, ν’ ακούσουμε το **“Χριστός γεννάται”**, του Αϊ-Βασιλιού, των Φώτων με την **“ιερή δημοπρασία των ιερών μας εικόνων και του ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΣ ν’ αγιάζει τα νερά στις βρύσες μας.** Να γεμίζει η εκκλησία άνδρες-γυναίκες-παιδιά, να κοινωνούν όλοι σχεδόν, ιδίως οι τσιούπες (νέες κοπέλλες) και να μοιράζουν **“καλούδια”** (σιουμπέκια, κυδώνια και άλλα), στο τελείωμα της εκκλησίας, να βούιζει το χαγιάτι από ευχές, αγκαλιάσματα, φιλιά, καλωσορίσματα, στα πεζούλια των δρόμων να περιμένουν με αγωνία οι νέοι μας φιλέματα ν’ αποσπάσουν από τις κοπέλλες, και ένα γλυκό χαμόγελο, το μεσημέρι να τρώει όλη η πολυμελής ευλογημένη και αγαπημένη οικογένεια.

Στους μαχαλάδες οι τσιούπες μας με τα πρεπούμενα γιορτινά τους ρούχα, να χορεύουν σεμνά και ασταμάτητα κάτω από τα βλέμματα των υποψήφιων ερωτευμένων, με τον Κώστα μας τον Δάψη να σκορπά τις παραδοσιακές μας μελωδίες **“στρουμπούλο μου στ’ αλώνι σου...”** και άλλα και να μην έχει σταματημό, μέχρι αργά το βράδυ το ακκορντεόν του να βγάζει φωτιές. Όλα αυτά που γίνονται στην πόλη και που δείχνει η τηλεόραση, οι στολισμοί των σπιτιών, των δρόμων, των δέντρων μου φαίνονται ψεύτικα, και είναι διασκέδαση αυτή; να χορεύουν χωρίς ντροπή άσεμνα και σχεδόν να μη φορούν τίποτα, ιδίως οι γυναίκες; Χαιρόμασταν τις γιορτές παιδί μου και ας μην είχαμε τις σημερινές ανέσεις. Σταμάτησε την απολογία της, κράτησα όμως τα λόγια της στην καρδιά μου, κατάλαβα πως ήταν πρόσφυγας στα ίδια της τα παιδιά της, τα εγγόνια της.

Χθες τη θυμήθηκα έντονα έπειτα από 10 χρόνια, αιτία οι σημερινές νοικοκυρές που δεν προλαβαίνουν τις δουλειές, την κάλεσα **από την ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ και δια μέσου της φωτογραφίας της** να συνεχίσουμε τον διάλογο:

Πόσο δίκιο είχες Μάνα και σου ζητώ συγγνώμη, τις χρονιάρες μέρες όλα τα προλαβαίνατε, όλες οι μανάδες, και σταματημό δεν είχατε, είχατε να θρέψετε ένα τσούρμο παιδιά, να τα ευχαριστήσετε όλα, να φιλέψετε όλους τους φίλους μας με τα καλούδια σας, και ας υπήρχε τρομερή ανέχεια, βλέπεις δεν είχατε ούτε ρολόγια, ούτε ωράρια εργασίας, ξυπνητήρι η πούλια και τελειωμός το φως του φεγγαριού. Με τ' αστέρια στο βουνό για ξύλα, για κλαδιά τα γαϊδούρια να φορτώσετε και σεις να φορτωθείτε και με την ανάσα στα δόντια, φαΐ να ετοιμάσετε για να χορτάσει η φαμιλιά. Γεννηθήκατε χωρίς τα πλυντήρια και τις πολλές βρύσες στο σπίτι, το νερό το κουβαλούσατε με τη βαρέλα, τα κακάβια, τα γκιούμια για να κάνετε τις δουλειές στο σπίτι και να ετοιμάσετε το καζάνι για την μπουγάδα των ρούχων. Σαν τελείωναν οι εξωτερικές δουλειές, σκαψίματα και άλλα, τα μαλλιά να πλύνετε, να λαναρίσετε, να γνέσετε, να τα πλέξετε, φανέλες, κάλτσες για όλους στην οικογένεια και μιλάμε για 4, 5, 6 και βάλτε παιδιά, ακόμη και δώρα να κάνεις. Τώρα οι νιές δεν θέλουν πολλά παιδιά, τα σχολεία κλείσανε, ερήμωσαν τα χωριά μας και όπως φαίνεται θ' αφανιστούμε.

Για αυτά Μάνα οι αρμόδιοι **συσκέπτονται αλλά δεν σκέπτονται**, τότε εσείς θεωρούσατε τα παιδιά ευλογία Θεού και το χωριό βούιζε, σχεδόν κάθε οικογένεια είχε τρία μέχρι οκτώ και εννιά, και τα έβγαζε οικονομικά, τότε όλα τα ρούχα τα έρραφες με τόση προσεγμένη δουλειά που να μη ξεχωρίζουν, σήμερα γεμίζουν οι κάδοι των σκουπιδιών με ρούχα.

Τα γιατροσόφια όλα τα γνωρίζατε, την μαμή κάνατε και όλα ερχόταν καθώς τα ήθελε ο Θεός, τον κοιλόπονο αμέσως τον θεραπεύατε των παιδιών σας, τη γειτόνισσα την βοηθούσατε να ξεγεννήσει και αν ήταν κορίτσι την παρηγορούσατε: **“μη στενοχωριέσαι κόρη μου θα κάνεις και παιδί”** (αρσενικό).

Τα δύσκολα χρόνια της κατοχής, όταν σας λέγαμε τα βράδυα Μάνα πεινάω, μας χόρταινες με την πειθώ σου: **“κοιμήσου παιδάκι μου βραδυά είναι και θα περάσει”**. Σου θυμάμαι κάποια χριστούγεννα που ο φούρνος δεν είχε τελειωμό, όλη την εβδομάδα έκαιγε, το καλοζυμωμένο ψωμί να ψήσεις, που πολλές φορές δεν το έβρισκε η τρίτη μέρα, και τι νοστιμιά που είχε, ποτέ σαν παιδιά δεν το χορτάσαμε, τώρα δεν τρώγεται τη δεύτερη μέρα, και πολλά και διάφορα κουλούρια να φτιάχνεις για τη φαμιλιά σου και για φιλέματα.

Τώρα τα τζάκια μας Μάνα δεν βγάζουν πια καπνό και καθώς μας έλεγες να διώξουν τους **Γκατσαραίους (καλικάντζαρους)**, δεν βρίσκεται κανείς, και ο τόπος γέμισε από δαύτους, τα κάλαντα από την τηλεόραση τα' ακούμε, και τις ευχές από τηλέφωνο με το ζόρι τις ψελλίζουμε, μιας και τις θεωρούμε βάρος κοινωνικό, και τα παιδιά μας δεν νοιώθουν το συγγενολόι.

Αλήθεια Μάνα μέρες που έρχονται, δεν θα μας φιλέψεις κάτι; πάρε την Κώσταινα, τη Γιώργαινα, τη Νικόλαινα, και **όλες τις φιλινάδες σου πολύτεκνες** και πεταχτείτε στο χωριό τούτες τις μέρες. (άδεια θα πάρετε, γιατί είστε όλες αγιασμένες για την μεγάλη κοινωνική προσφορά) τα σπίτια σας ν' ανοίξετε τα καλούδια σας να φτιάξετε, το χωριό σας να ζωντανέψετε, να βουίσουν οι μαχαλάδες από παιδόκοσμο, να ζωντανέψει η εκκλησία μας, να έρθουμε να πάρουμε την ευχή σας, και να περάσουμε μαζί τις Άγιες ημέρες.

(φωτ/φία της αείμνηστης Μάνας σελ. 21)

Χαράλαμπος Σκορδάς

ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

(συνέχεια)

Γραμμένα από τον κ. Αχιλλέα Χ. Ζακόπουλο

ΤΟ ΠΟΔΑΡΙΚΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Ο ερχομός του νέου έτους γιορτάζεται παγκοσμίως. Στο χωριό μας την Πρωτοχρονιά υπήρχε το εξής έθιμο. Το πρωί πριν κάνει κανείς άλλος ποδαρικό οι οικογένειες της γειτονιάς ή οι συγγενικές στέλνουν τα παιδιά η μία στην άλλη, για να τους φέρουν γούρι και να πάει καλά η χρονιά.

Εκείνα κρατούν χλωρά κλαδιά ζελενιάς ή κέδρου. Μπαίνουν στο σπίτι δρασκελώντας το κατώφλι πάντα με το δεξί πόδι δασκαλεμένα από τους γονείς τους και κατευθύνονται στο τζάκι που καίει μεγάλη φωτιά με πλούσια **ζιάρρα (καρβουνίθρα)**.

Εκεί όλοι μαζί βάζουν τα κλαριά στη φωτιά. Ο πιο έμπειρος τα κρατά από την άκρη τα πηγαινοφέρει πάνω στη φλόγα και λέει (προύσια ζιάρρα αρσενικά παιδιά, προύσια ζιάρρα θηλυκά κατσίκια κ.ά.)

Επικρατούσε η αντίληψη ότι τα αγόρια ήταν πιο χρήσιμα στην οικογένεια από πλευράς εργασίας και εξόδων, ενώ για τα ζώα τα θηλυκά θα τους ήταν πιο χρήσιμα και αποδοτικά.

Παρακολουθούν το θόρυβο που κάνουν τα κλαδιά όταν καίγονται και ανάλογα γίνονται και προβλέψεις για τη χρονιά.

Μετά φιλεύουν τα παιδιά με ζαχαράτα, σιουμπέκια, τσιοπέλες σύκα, χρήματα κι εκείνα φεύγουν κατευχαριστημένα ευχόμενα (Καλή χρονιά με υγεία και του χρόνου).

Η ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΑ ΦΩΤΑ

Από τα πολύ παλιά χρόνια κρατούσε το έθιμο αυτό που θα διηγηθώ παρακάτω. Ο Άι-Γιώργης εκτός του ότι ήταν και είναι μεγάλος προστάτης και φύλακας των χωριανών μας από πλευράς λατρείας, στη σκέψη τους πάντα κυριαρχούσε η φροντίδα του οίκου του, της εκκλησίας μας.

Έτσι και στα ζοφερά χρόνια της Τουρκιάς που δεν επιτρέπονταν οι έρανοι και οι δωρεές, οι προπαπούδες και οι παππούδες μας είχαν εφεύρει τρόπους για να ενισχύσουν το ταμείο της εκκλησίας και να γίνονται έργα απαραίτητα στο Ναό.

Αυτό επεκράτησε και τα μετέπειτα χρόνια. Μια φορά το χρόνο λοιπόν στη γιορτή των Φώτων, στις 6 Ιανουαρίου, η Εκκλησιαστική Επιτροπή έβγαζε σε πρόχειρο πλειοδοτικό διαγωνισμό (δημοπρασία) που γίνονταν κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας τις εικόνες και το Σταυρό που θα έπεφτε στο νερό.

Στη δημοπρασία αυτή λάβαιναν μέρος όλοι οι δυνάμενοι χωριανοί.

Ήταν μεγάλη τιμή, ευλογία και προστασία από τους Αγίους σ' εκείνον και στην οικογένειά του που θα κατοχυρώνονταν η δημοπρασία.

Η διαδικασία ήταν η εξής: Ένας από την επιτροπή κρατούσε την εικόνα και περιφέρονταν στο Ναό τονίζοντας την τιμή της εκκινήσεως, π.χ.: Ο Άι-Γιάννης 5.000 χιλιάδες. Απαντούσε κάποιος από το πλήρωμα: "5500 εγώ". Αν δεν υπήρχε άλλο ενδιαφέρον κατοχυρώνονταν η τιμή αυτή στον τελευταίο πλειοδότη ο οποίος και κατέβαλε το ποσό και συνεχίζονταν το ίδιο με όλες τις εικόνες που είχαν αποφασίσει να δημοπρατηθούν. Εκεί όμως που γινόταν μάχη πραγματική στη δημοπρασία ήταν η στιγμή που έβγαινε ο Σταυρός. Ο Σταυρός χτυπιόταν από πολλούς και ανέβαινε η τιμή της προσφοράς πολύ. Γι' αυτό και η επιτροπή με τον ιερέα έδειχναν υπομονή και δεν βιάζονταν να κλείσουν την δημοπρασία. Αυτός που χτυπούσε το Σταυρό είχε το δικαίωμα να διαλέξει τη βρύση που θα πήγαινε να πέσει ο Σταυρός στο νερό για να αγιαστούν τα ύδατα και να πάρουν οι χωριανοί το αγίασμα.

Έτσι πολλές φορές μέχρι να κατακυρωθεί οριστικά ο Σταυρός σε κάποιον που όριζε τη βρύση, η πορεία προς την μία ή την άλλη βρύση άλλαζε και αντί για τον Άι-Γιώργη πήγαιναν όλοι μαζί στο Σάπκο, παπάς, ψάλτες και εκκλησίασμα. Υπήρχαν και περιπτώσεις που μπορούσε κατά τη διάρκεια της πορείας να προσφέρει άλλος περισσότερα και ξαναγύριζαν από το Στερτσέικο ξανά στον Άι-Γιώργη. (Δεν θυμάμαι ποτέ να πήγαιναν στον κάτω Μαχαλά, ίσως γιατί σέβονταν την κούραση του Παπά αλλά και το πολύ κρύο την εποχή αυτή).

Αυτό που είχε σημασία ήταν να συγκεντρωθούν χρήματα επειδή οι ανάγκες ήταν πολλές και οι πόροι λίγοι.

Από τα αρχεία της εκκλησίας που διασώθηκαν και διατηρεί σε αρίστη κατάσταση ο ανηψιός μου Χρήστος Αθ. Ζακόπουλος, διαβάζουμε σχετικά για το έτος 1897:

Τη 6 Ιανουαρίου 1897

Σταυρός	Νάσιος Πολίτης	Γρόσια	60
Ο Χριστός	Κήτος Τσώχος		10
Η Παναγία	Γιάννης Δάψης		8
Ο Άγ. Γεώργιος	Λάμπρος Στεργίου		15
Ο Άγ. Δημήτριος	Νικόλαος Παναγιωτίδης		5
Ο Άγ. Νικόλαος	Νικόλας Τσώχος		9
Ο Άγ. Σπυρίδων	Μήτρος Τσώχου		3
Ο Άγ. Ιωάννης	Παναγιώτης Σ. Ζάκος		5

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

Ο Άγ. Αθανάσιος	Ηλίας Παναγιώτου	10
Ο Άγ. Χαράλαμπος	Νικόλαος Β. Παναγιωτίδης	3
Βάπτιση του Χριστού	Νικόλαος Β. Παναγιωτίδης	12
Η Αγ. Παρασκευή	Νικόλαος Β. Παναγιωτίδης	2
Οι Δώδεκα Απόστολοι	Κώστας Βόγδης	3
Ο Άγ. Κωνσταντίνος	Βασίλης Αναγνώστου	3
Ο Άγ. Βασίλειος	Βασίλης Χούχης	5
Η Μεταμόρφωσις	Νικόλαος Β. Παναγιωτίδης	4
		<hr/>
		157
	λιανόματα	<hr/>
		21
		<hr/>
		178

Η εισπραξη της ημέρας αυτής ανήλθε στα 178 γρόσια, χρήματα της εποχής εκείνης.

Η ΒΡΟΝΤΑΛΙΔΑ

Η Βρονταλίδα είναι μια πανέμορφη σαύρα με μαύρο χρώμα και κίτρινες βούλες διάσπαρτες στο σώμα της. Έχει μέγεθος σχεδόν της μεγάλης σαύρας, του “γκούσταρου”, που λέμε στο χωριό

Την βρονταλίδα, στο χωριό παλαιά την έπιαναν προσεκτικά να μην την τραυματίσουν και την περνούσαν γύρω από τα κεφάλια των παιδιών πολλές φορές, γιατί έτσι πίστευαν ότι τα παιδιά θα γίνονταν έξυπνα και θα μάθαιναν πολλά γράμματα. Το έθιμο αυτό δεν υπάρχει πια, αλλά η βρονταλίδα υπάρχει πανέμορφη και κινητικότετη βγαίνει τα απόβρεχα του Φθινοπώρου στους τοίχους, στους δρόμους, στις βραγιές, στους κήπους για να μας θυμίζει με την παρουσία της και το έθιμο.

Η ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

Στις ονομαστικές εορτές ακολουθούσαν το εξής έθιμο:

Το βράδυ της παραμονής κι όταν χτυπούσε η καμπάνα ο εορτάζων ή κάποιιο συγγενικό πρόσωπο, πήγαινε στην εκκλησία το “πιτάρι”. Το πιτάρι ήταν πρόσφορο, ειδικά για τον εσπερινό. Μικρότερο από το σύνηθες και σφραγισμένο με το πίσω μέρος της σφραγίδας. Παρακολουθούσε την τέλεση του εσπερινού και έπαιρνε την ευχή του Ιερέως. Την ημέρα της εορτής προς το τέλος της Θείας Λειτουργίας, έφερνε ο επίτροπος στον εορτάζοντα την κάρτα.

Η κάρτα, ήταν ο δίσκος με την εικόνα του Αγίου και επάνω ματσάκια με λουλούδια που κρατούσε στο ένα του χέρι. Στο άλλο χέρι κρατούσε το μυροδοχείο και μ’ αυτό έρανε ο επίτροπος τον εορτάζοντα. Εκείνος πλησίαζε έκανε το σταυρό του και φιλούσε με ευλάβεια την εικόνα του Αγίου και κάτω από την κάρτα έβαζε χρήματα προς ενίσχυση της εκκλησίας. Ο επίτροπος του έδιδε τότε σαν δώρο το ματσάκι με τα λουλούδια και την ευχή της εκκλησίας για την γιορτή του.

Όταν τελείωνε η Λειτουργία δέχονταν τις ευχές όλων και οι μικρότεροι υπέμεναν και το μαρτύριο του αυτιού. Τους τραβούσαν το αυτί και τους έλεγαν χρόνια πολλά να ζήσετε και να μεγαλώσετε σαν τα ψηλά βουνά. Μετά την εκκλησία οι άντρες κατευθύνονταν στις ονομασίες κατά ομάδες το πρωί και οι γυναίκες το απόγευμα. Το έθιμο αυτό διατηρείται ακόμη με μόνη τη διαφορά, ότι ούτε λουλούδια προσφέρονται, αλλά και το αυτί δεν το τραβούν.

ΤΑ ΚΟΛΕΝΤΑ (ΚΑΛΑΝΤΑ)

Τα παιδιά στο χωριό ζούσαμε από μέρες στον πυρετό της προετοιμασίας για τα “κόλεντα”. Ετοιμάζαμε τις “τζουμάκες” με τις οποίες χτυπούσαμε τις πόρτες. Η τζουμάκα ήταν μπαστούνι συνήθως από κρυνιά, για να είναι ανθεκτικό στα χτυπήματα, που στη μια άκρη του κατέληγε σε χοντρό ρόζο περίπου σαν γροθιά. Κανονίζαμε τις παρέες που θα τα λέγαμε κατά μαχαλάδες. Ενοχλούσαμε διαρκώς τη μάνα, να μας έχει έτοιμο το σακκούλι που θα βάζαμε τις “κολεντροίτσες”, (κουλουρίτσες) που θα μας έδιναν ή τα σύκα από τσοπέλες.

Και κάναμε τις σχετικές πρόβες να μνηθούν οι μικρότεροι της παρέας. Την παραμονή ξεχύνονταν οι παρέες από τα χαράματα και αχολογούσε όλο το χωριό από τα κάλαντα.

Τα πιο συνηθισμένα ήταν τα παρακάτω:

*Κόλεντα μέλεντα
Ιησούς Χριστός
Γεννιέται και βαπτίζεται
Στους ουρανούς επάνω.
Οι Άγγελοι χαίρονται
Και τα δαιμόνια σκάζουν,
Σκάζουν και πλαντάζουν
Τα σίδερα δαγκάνουν.
Ία πήρε η κότα το γεράκι.*

Όταν στην πόρτα έβγαινε η γιαγιά της λέγανε τραγουδιστά:

*Δος μου Μπάμπω κουλουρίτσα
Να σου βόσκω τα κατσίκια.*

Αν όμως έβγαινε νύφη και κυρίως νιόπαντρη έως ένα χρόνο, τότε την κυνηγούσαν τα παιδιά με τις τζουμάκες να τη χτυπήσουν, γι’ αυτό αυτή κρύβονταν. Αν τύχαινε στην παρέα να είναι συγγενικό παιδί τότε σ’ αυτό δίνανε μεγαλύτερη κουλούρα που είχαν φτιάξει εκ των προτέρων.

Τα κόλεντα συνεχίζονταν και τις άλλες παραμονές του Δωδεκαημέρου με σχετικές παραλλαγές στον ύμνο, όπως το καλούσε η ημέρα.

Ελληνική Δημοκρατία
Περιφέρεια Ηπείρου
Νομαρχιακή Αυτ/ση Ιωαννίνων
Γραφείο Νομάρχη

2 Νοεμ. 2005

Προς
Αχιλλέα Ζακόπουλο
Μέλος Εκκλησιαστικής Επιτροπής
και του Πολιτιστικού Συλλόγου Αμαράντου

Αγαπητέ κύριε,

Λάβαμε την επιστολή-έκκλησή σας που περιλαμβάνει αίτημα για την ενίσχυση των εργασιών που εκτελεί η Εκκλησιαστική Επιτροπή για την επισκευή του Νεκροταφείου Αμαράντου.

Με βάση όσα αναφέρετε, εκτιμούμε ότι αξίζουν συγχαρητήρια στα μέλη της Επιτροπής και τον ιερέα σας για τις ουσιαστικές και αποτελεσματικές προσπάθειες που καταβάλλουν για την επισκευή του ναού και των εξωκκλησιών, που εκτός από τόπους λατρείας, αποτελούν και σημεία αναφοράς για την περιοχή.

Πρέπει να γνωρίζετε ότι η Νομαρχιακή Αρχή από την πρώτη ημέρα ανάληψης των καθηκόντων της έχει στραμμένο το ενδιαφέρον στην περιοχή σας και ήδη μετά από επίπονες και πολύμηνες προσπάθειες προχωρεί την εκτέλεση σημαντικών έργων με στόχο τη βελτίωση των βασικών της υποδομών που θα επιτρέψουν την καλύτερη διαβίωση των μόνιμων κατοίκων και την αύξηση της επισκεψιμότητας αποδήμων και τουριστών γεγονός που θα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη του Αμαράντου. Πρόκειται για έργα ύψους 1.587.000 ευρώ που αφορούν τη βελτίωση-ασφαλτόστρωση της 37ης επαρχιακής οδού προς Πυξαριά-Αμάραντο (προϋπολογισμού 700.000 ευρώ), κατασκευή γέφυρας (700.000 ευρώ) και ανακαίνιση παλιού κτιρίου λουτρών (187.000 ευρώ). Δυστυχώς όμως, ως προς το συγκεκριμένο αίτημα η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων παρά την αποδεδειγμένη πολιτική της να συμπαρίσταται σε όσους αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας δραστηριότητες προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, δεν μπορεί να σταθεί αρωγός σας, καθώς δεν της επιτρέπεται από το νομικό καθεστώς που διέπει τη λειτουργία της.

Παρ' όλα αυτά είμαστε στη διάθεση της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και του Πολιτιστικού Συλλόγου για ανάληψη δράσεων κοινού ενδιαφέροντος.

Με εκτίμηση
Ο Νομάρχης Ιωαννίνων
Αλέξανδρος Καχριμάνης

(Η επιστολή του κ. Αχιλ. Ζακόπουλου δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος 22 σελ. 3)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

Αγαπητέ χωριανέ

Ο "Πολιτιστικός Σύλλογος" σας εύχεται "ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ", με Υγεία, Αγάπη, Δημιουργία!

Μετά από συνεννόηση με το Δ.Σ. της "Αδελφότητος", των Δικηγόρων του χωριού και του Νομικού Συμβούλου του Συλλόγου, αποφασίσαμε ότι, για την πληρέστερη προστασία των δικαιωμάτων σας, στις ιδιόκτητες αγροτολιβαδικές εκτάσεις που, ως γνωστόν, κατόπιν εντολής σας, διαχειρίζεται ο "Πολιτιστικός Σύλλογός" μας, παρακαλούμε να μας γνωρίσετε εγγράφως το συντομότερο δυνατό, τα ακριβή όρια – έκταση και τοποθεσία των αγροτεμαχίων σας αυτών.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Το Δ.Σ. του "Πολιτιστικού Συλλόγου"

Βριλήσσια 20-1-06

Προς το Δ.Σ.

Του Πολιτιστικού Συλλόγου Αμαράντου

Με νοσταλγία και χαρά πληροφορηθήκαμε, τόσο από την επιστολή που μας στείλατε, όσο και από το περιοδικό "ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ" τις προσπάθειες που κάνετε σχετικά με τις αγροτολιβαδικές εκτάσεις για την προστασία των δικαιωμάτων μας. Αυτή η αγωνιστική σας κίνηση σας τιμά ιδιαίτερα και σας ευχαριστούμε.

Όμως τα χρόνια περνούν, η μνήμη ξεθωριάζει, μένει όμως στέρεη η αγάπη για τη γη των γονιών μας που με ιδιαίτερο μόχθο κατάφεραν να επιβιώσουν μέσα σε τόσες και τόσες αντίξοες συνθήκες. Επέλεξαν όμως "έξυπνα" αυτό το κομμάτι γης για να νιώθουν και να είναι ελεύθεροι.

Στη μνήμη αυτών των ηρωικών ψυχών που είχαν μέσα τους, εμείς οι νεώτεροι πρέπει να σταθούμε αντάξιοι των αγώνων τους για επιβίωση και να μην επιτρέψουμε την απώλεια ή την εκμετάλλευση από ελάχιστους.

Οι παλαιότεροι μού λένε για τα "Πολιτικά" στου "Σιέστρι" ότι ήταν από τις μεγαλύτερες ιδιοκτησίες. Θυμάμαι, όταν μικρός πήγαινα, ακολουθώντας τη μάνα μου στο κόψιμο του χορταριού, την κούνια που έκανα κάτω από τη "μπορίκα", τις "μπλανούσκες" που μάζευα με το υπέροχο άρωμά τους και το κυνήγι της "τσιέμπας"...

Συμμετέχοντας σ' αυτήν την προσπάθεια επισυνάπτω τα στοιχεία των αγροτολιβαδικών εκτάσεων της οικογενείας μου.

Με εκτίμηση
ΓΙΩΡΓΟΣ Β. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Συνάντηση σε σπίτι στο χωριό, από δεξιά διακρίνονται οι κ.κ. Φωτεινή Αλ. Γιαννούλη, Πολυξένη Δάψη, Έλλη Ζακοπούλου και η Μάχη Νόκου-Κύρκου.

Συνάντηση χωριανών στους Αγίους Αποστόλους του "Πούλιου". Από δεξιά οι κ.κ. Παναγιώτης Σκορδάς, Κων/νος Κούκης, Απόστολος Γκούντος, Γεώρ. Γκουγκαράς και Γεώργ. Γκούντος.

Χειμώνας στο χωριό. Κρύο, χιόνια & ερημιά. Ο κ. Σωτήριος Νάκος από τους λίγους "ήρωες" που παρέμειναν να "φυλάνε θερμοπύλες".

ΤΑ ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Κυριακή 6 του Νοέμβρη 2005. Ο καιρός για την εποχή του εξαίρετος, μια ηλιόλουστη φθινοπωρινή μέρα. Στην εκκλησία λιγοστοί αλλά εκλεκτοί.

Όλοι παρόντες και παρούσες αυτοί που βρίσκονταν στο χωριό. (Στον Αμάραντο εκκλησιάζονται πολύ).

Μετά τη Θεία Λειτουργία και το εμπνευσμένο κήρυγμα του Ιερέα που όλοι παρακολουθήσαμε με μεγάλη προσοχή και πολύ ικανοποίηση, ο Παπα-Νικόλας μας εξέπληξε για μια ακόμη φορά.

Κάλεσε όλες τις γυναίκες σε μια εκδήλωση ανταπόδοσης των όσων προσφέρουν στην εκκλησία. Και προσφέρουν πολλά, όπως και ο ίδιος είπε, με μεγάλη προθυμία και ευχαρίστηση συμμετέχουν στον καθαρισμό όχι μόνον του κεντρικού Ναού. Αλλά είναι αυτές που με τη φροντίδα τους λειτουργούνται τα εξωκλήσια, αλλά και τελευταία μετά την ανακαίνιση που έγινε στο Ναό των Ταξιαρχών στο νεκροταφείο, οικειοθελώς έτρεξαν όλες μαζί και τον καθάρισαν.

Αλλά τι να πει κανείς και για τα ωραία τους πρόσφορα (μπαντούσες) που είναι τόσο προσεγμένα και στην ώρα τους για να τελεστεί το μυστήριο της Θείας Λειτουργίας. Και όταν αυτό γίνεται στα εξωκλήσια όλοι γευόμαστε στο σχόλασμα τις ωραίες μπαντούσιες τους, που μας μοιράζει ο Ιερέας με το λουκούμι στον περίβολο.

Τις κάλεσε λοιπόν στο Καφενείο στην πλατεία και προσέφερε γλυκά, καφέ, αναψυκτικά, κέικ και από μια ωραία εικόνα. Η συνάντηση αυτή ήταν για τις γυναίκες μια ηλιαχτίδα φωτός στη ζωή τους, τους δόθηκε η ευκαιρία να κουβεντιάσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να βγουν από την καθημερινότητα. Ήταν ο καλύτερος σύμμαχος για την Τρίτη ηλικία.

Γενικά ήταν μια Κυριακή αλλιώτικη από τις άλλες κατά τη γενική τους ομολογία, πέρασαν καλά χάρις σ' αυτήν την ευγενική χειρονομία.

Όσο για μας τους άντρες υπήρχε το άλλο Καφενείο, το στέκι μας. Εκεί πήραμε τον καφέ μας και για μια άλλη φορά επιδοθήκαμε στο προσφιές μας άθλημα τη "δηλωτή".

Πηγαίνοντας για την Κόνιτσα ο Ιερέας σταμάτησε και σε μας να ρωτήσει αν θέλουμε κάτι. Όλοι τον ευχαριστήσαμε και του ευχηθήκαμε να έχει καλή ιεροσύνη και να του δίνει ο Θεός δύναμη να συνεχίσει έτσι το θεάρεστο έργο του.

Ο Μπάριμπα Τάκης ο Παπαγιαννόπουλος του είπε χαριτολογώντας "Παπά μη μας τις καλομαθαίνεις" για να πάρει την απάντηση, από τον Ιερέα. Μην ανησυχείς Μπάριμπα-Τάκη είναι άξιες αυτές το φαγητό θα είναι έτοιμο στην ώρα του. Κι ενώ ο Ιερέας χάνονταν στη στροφή με το αυτοκίνητό του εμείς σκεπτόμαστε μεγαλόφωνα πόσο όμορφη εκδήλωση ήταν η σημερινή και πόσο διανθίζει τη ζωή, της δίνει νόημα και μικρές χαρές, σε μας τους εναπομείναντες λάτρεις του χωριού.

Συνταξιούχοι κοπιάστε στο χωριό.

Αχιλλέας Χ. Ζακόπουλος

Τα σιταροχώραφα στο χωριό μας

του Χαράλ. Σκορδά

Από τα παλιά χρόνια η άμεση φροντίδα κάθε οικογένειας στο χωριό, και μάλιστα πολύτεκνης, ήταν να εξασφαλίσει το ψωμί της χρονιάς (γένημα). Την εποχή εκείνη το κράτος, η κοινότητα, καθόλου δεν βοηθούσαν και στηριζόταν στις άμεσες οικονομικές ατομικές ή οικογενειακές δυνάμεις της. Ο άνδρας συνήθως βρισκόταν σε μακροχρόνιο ταξίδι, η γυναίκα σε πολύπλευρο ρόλο, Μάννα, σύζυγος, προστάτης, εργαζόμενη σε εσωτερικές και εξωτερικές δουλειές του σπιτιού, τρέχει από τα ξημερώματα μέχρι τα βαθειά μεσάνυχτα για να τα φέρει βόλτα, πραγματική ηρωίδα.

Το χωριό μας ορεινό, άγονο, κατηφορικό, τα καλά σιταροχώραφα του σπανίζουν, το λίγο καλό χώμα με τοίχους και πεζούλια το συγκρατούν. **“Φτωχά χωράφια κρατημένα σε πεζούλια...”** λέει ο ποιητής μας, βιοπάλη δύσκολη και επίπονη, το χωράφι να καθαρισθεί από βάτα, αγριόθαμνους, από πέτρες, σορός στους όχθους οι πέτρες από τα στρεμματίσματα, να σκαφτεί με το “Μπέλι” πρώτα και έπειτα με το “Δικέλι” να σπάσουν οι σβόλοι και να δεχθεί τον σιταρόσπορο στα φρεσκοσκαμένα σπλάχνα του.

Θυμάμαι ήταν τέλη του Οκτώβρη, οι βροχές και το φθινόπωρο κρύο έκαναν αισθητή την παρουσία τους, μαθητής τότε του Γυμνασίου επισκέφθηκα εκτάκτως το χωριό για κάποιο οικογενειακό πρόβλημα υγείας, βρήκα τη Μάννα μου ανήσυχη και στενοχωρημένη, σε κάποια στιγμή μου είπε: αν μπορείς παιδί μου να με βοηθήσεις στο σκάψιμο, θα μείνει όλη η “Βλάγκα” μπαϊρι και θα γελάει ο κόσμος, βλέπεις την κατάσταση. Το βράδυ δεν μ’ έπιασε ύπνος, βασανίστηκα, το πρωί μαζί με την Μάννα μου πήρα το “δικέλι και το μπέλι” τ’ απαραίτητα εργαλεία και ξεκινήσαμε για το χωράφι. Ασυνήθιστος στη δουλειά αυτή, ο καιρός μας ήταν σύμμαχος, εγώ με το “μπέλι” και η Μάννα μου ακολουθούσε με το “δικέλι” ριχτήκαμε στο σκάψιμο και στο σπάσιμο των σβόλων. Το μεσημέρι την έδιωξα για το σπίτι είχε πολλές εσωτερικές δουλειές (πλύσιμο ρούχων, ζύμωμα, ετοιμασία φαγητού, να τακτοποιήσει τα γίδια, την αγελάδα και τόσες άλλες δουλειές).

Αργά το δειλινό κάθησα στον όχθο του χωραφιού πολύ κουρασμένος και ο απόηχος από τη “Σάντενα” - άκουγα τον Μπάριμπα-Τόλη να φωνάζει: άιντε

Ασπρούλη αντί Κοκκίνη, ήταν από τους λίγους προνομιούχους του χωριού που διέθεταν ζευγάρι βοδιών, όπου το όργωμα ήταν πιο ξεκούραστο και αποδοτικό. Όπως καθόμουνα, από το μυαλό μου παρήλασαν διάφορες σκέψεις, κάτι σαν παράπονο, κάτι σαν παράκληση, μια βοήθεια ζητούσα και εγώ από τον Θεόν, να πληρωθούν οι κόποι αυτής της Μάννας να θρέψει τη φαμίλια της. Μέσα σε δύο μέρες σκάσαμε και τα τρία κομμάτια της “Βλάγκας”, αποφασισμένος και πεισματωμένος να την ακολουθήσω μέχρι να τελειώσουμε και την σπορά, αδιαφορώντας για τις συνέπειες που θα είχα από το Γυμνάσιο, ξεκινήσαμε την τρίτη ημέρα για την ιεροτελετή της σποράς με αλλαγμένη και οι δύο μας την Ψυχολογία. Η Μάννα μου με την ποδιά γεμάτη σιταρόσπορο, πατούσε με προσοχή την φρεσκοσκαμένη γη, ευκίνητη και αεράτη σκορπούσε με καταπληκτική μαεστρία τον σπόρο και τα χείλη της συνεχώς ψέλλιζαν στο Θεό, να επικρατήσουν κατάλληλες καιρικές συνθήκες, να δώσει πλούσια καρποφορία, να πληρωθεί ο ιδρώτας, η αγωνία της.

Εγώ την ακολουθούσα με την σακκούλα του σπόρου και συμμετείχα στη χαρά και την ικανοποίηση που ήταν ζωγραφισμένη στο πρόσωπό της, όταν τελειώσαμε μου έσφιξε το κεφάλι με τα δυο της χέρια, με φίλησε και μου είπε: **πολύ καλό νάχεις παιδί μου, μου έφυγε ένα βάρος και μια ντροπή, το φιλί της κρεμάστηκε στα εσωτερικά μου στήθη σαν παράσημο και παραμένει σαν ενθύμιον όσο αναπνέω.**

Στα μέσα του Ιουνίου έκανα μια βόλτα προς την “Βλάγκα”, ξανθά πλουτοφόρα κύματα τα στάχυα, την πλημμύριζαν καθώς και όλη την περιοχή. Σε λίγο καιρό το δρεπάνι του θεριστή θ’ αρχίσει να δουλεύει για να δώσει στον τόπο μας την βασικότερη τροφή, το ψωμί. **“Όλα’ναι φάδια της κοιλιάς και το ψωμί στημόνι”**, λέει η λαϊκή μούσα. Έτσι καθώς στέκομαι και τα κοιτάζω να βεργολυγούν ξέγνοιαστα κάτω από το χάιδεμα της αύρας, συλλογίζομαι πόσο στ’ αλήθεια τεράστιο ρόλο έπαιξε και παίζει τούτο το ευλογημένο φυτό στη ζωή του τόπου μας. Ο λαός εκτίμησε το ψωμί, του έδωσε ξεχωριστή θέση και η μακραίωνη συμβίωσή του και ο ευεργετικός ρόλος στη ζωή, μας έκανε να το αγαπήσουμε, να το σεβασθούμε, να το υψώσουμε σε σύμβολο. Προλήψεις, θρύλοι, παροιμίες, παραδόσεις, παραμύθια πλέχτηκαν γύρω του, και με τα χρόνια έγινε ιερό, αλλά και θείο στο μυστήριο της Θείας Κοινωνίας.

Σήμερα, οι όμορφες εικόνες των σιταροχώραφιών μας χάθηκαν στο χωριό,
- μην τρως πολύ ψωμί παχαίνει...

**“...το φιλί της κρεμάστηκε στα
εσωτερικά μου στήθη σαν
παράσημο και παραμένει σαν
ενθύμιον όσο αναπνέω”.**

Στη φωτογραφία δεξιά η αείμνηστη
Σωτηρία Δ. Σκορδά, Μητέρα του
συγγραφέως κ. Χαράλ. Σκορδά. (Η
φωτογραφία είναι προσφορά της κ.
Σταυρ. Γρ. Ζακοπούλου, την οποία
και ευχαριστώ)

Τα σιταροχώραφα που έθρεψαν
γενιές και γενιές νοικιάζονται τώρα
ως αγροτολίβαδα. Στη φωτογραφία
κάτω η Λακκιά του Κώστα στο
Μακρύκαμπο και το κοπάδι
αγελάδων. (φωτ. αρχείο περιοδικού)

Και οι δύο φωτογραφίες δημοσιεύθηκαν
με πρωτοβουλία του περιοδικού.

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΙΤΑΣ

Οι κύριοι Χρήστος Γκουντουβάς & Βασίλειος Στέρτσος στη γιορτή.

Στις 22-1-2006 ημέρα Κυριακή και ώρα 3.30 στο ξενοδοχείο Στάνλεϋ πραγματοποιήθηκε η κοπή της πίτας που διοργανώνει η Αδελφότητα Αμαράντου κάθε χρόνο. Η απουσία των συγχωριανών έγινε αισθητή. Ενώ είμαστε πάρα πολλοί, γιατί πήγαμε μόνο λίγοι; Κρίμα.

Εμένα μου δόθηκε για πρώτη φορά η ευκαιρία να παρευρεθώ και χάρηκα αφάνταστα.

Νιώθω ότι συμμετέχοντας σε κάθε τι που έχει σχέση με τον Αμάραντο, προσφέρω κάτι στο χωριό μου γιατί τελικά όλα γίνονται γι' αυτό.

Με την απουσία μας και την άρνησή μας θα σταματήσει η επικοινωνία μεταξύ μας, θα αποξενωθούμε, εκδηλώσεις δεν θα γίνονται και θα σβήσουν τα ήθη και τα έθιμά μας, ίσως ακόμη και το χωριό μας.

Είναι λίγοι αυτοί που το αγαπάνε το σέβονται και θέλουνε το καλύτερο γι' αυτό; Αναφέρομαι και στη Νεολαία μας, η οποία μπορεί, όμως δε θέλει να κάνει το παραμικρό. Λυπάμαι που λέω κάτι τέτοιο, όμως αυτό μου δίνει να καταλάβω. Αν κάνω λάθος ας με

διαψεύσουν, μακάρι γιατί εμείς οι νέοι είμαστε η συνέχεια...

Στην συγκέντρωση ακούστηκαν απόψεις και δόθηκαν ευχές, για υγεία, χαρά, αγάπη και αρμονία μεταξύ μας.

Θερμή παράκληση. Ας κάνουμε μια προσπάθεια όλοι εμείς για να πραγματοποιηθούν οι ευχές και κυρίως αυτοί που τις έκαναν... Εύχομαι να μην ήτανε λόγια της στιγμής, έτσι για να έχουμε κάτι να πούμε.

Από τη μεριά μου ένα μεγάλο ευχαριστώ που με αγκαλιάσανε και μου δώσανε την ευκαιρία να συμμετάσχω σε ένα τόσο συγκινητικό γεγονός και μια συνάντηση χωριανών. **Εύχομαι σε όλους "καλή χρονιά" και καλή αντάμωση.**

Με εκτίμηση

Σταυρούλα Γρ. Ζακοπούλου

Σημείωση.

Λόγω μη απαρτίας της Συνελεύσεως δεν έγιναν και οι προγραμματισμένες αρχαιρεσίες για την εκλογή του νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Η διαδικασία θα γίνει στα γραφεία της Αδελφότητας σε ημερομηνία που θα ορισθεί και θα ενημερωθούμε όλοι. Είναι ευκαιρία για ν' ανταμωθούμε και να συμμετάσχουμε στις αρχαιρεσίες, αλλά και να προμηθευτούμε το νέο ημερολόγιο, με φωτογραφίες αντικειμένων από τη ζωή του χωριού. Να επισημάνω την ευχάριστη έκπληξη που προκάλεσε σε όλους μας η παρουσία της αγαπητής χωριανής μας από την Άρτα της κ. Σταυρούλας Γρηγ. Ζακοπούλου μέλους και του "Πολιτιστικού".

Ταξίδεψε αυθημερόν για να παρευρεθεί στην Γιορτή. Ας αναλογιστούν όσοι αδιαφορούν... Παρευρέθηκε επίσης και η πάρεδρος του χωριού κ. Χαρ. Γεράση.

Καλή χρονιά και του χρόνου όλοι μαζί!

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Συνέχεια της προσφοράς του κ. Χρήστου Αθ. Ζακόπουλου

Δωρεά της μοναχής Ελευθερίας Τζιούμα

Δια του παρόντος διαθετικού μου γράμματος η υποφαινόμενη μοναχή Ελευθερία, κάτοικος του χωριού Ισβόρου της Θεοσώστου επισκοπής Βελλάς, δηλοποιώ, ότι έχουσα υπό την ιδιοκτησίαν μου εν χωράφιον κείμενον εις θέσιν Σελιόν και συνορεύον από το πάνω μέρος προς την πατρικήν μου οικίαν, κάτωθεν με χωράφιον Τζαφάτικα, δεξιά με χωράφιον του Βασιλείου Π. Λάμπρου. αριστερώθεν προς την αριστερώθεν οικίαν Ιωάννου και Αθανασίου Βαγγελάτη και συγκείμενον από εν στρέμμα και ένα σπιτότοπον από πήχεις οκτώ κατά μήκος και κατά πλάτος επίσης, αφιερώ μετά πάντων εις την εκκλησίαν του Αγίου Γεωργίου του χωριού μου υπό την κυριότητα αυτής. Ουδείς δε των συγγενών μου ή άλλος τις δύναται και δικαιούται να παρενοχλήση την τοιαύτην αυτής κυριότητα εάν των αφιερωθέντων. Αυτή είναι και η τελευταία μου θέλησις και προαίρεσις. Εφ ω και συνέταξα το παρόν μου ενώπιον της αυτού Σεβασμιότητος του επισκόπου ημών και υπογράψω ετεροχείρος.

Και εις ένδειξιν

Κόνιτσα τη 28 Οκτωβρίου 1882

Η Ελευθερία μοναχή δια του Κωνσταντίνου Ηγουμενίδου

Υποβέβαιοι

(υπογραφή δυσανάγνωστη Επισκόπου και μοναχής)

Αλληλογραφία που αφορούσε τη μοναχή

Ελευθερία Αθανασίου Τζιούμα

Ευλαβέστατοι ιερείς οι ψάλλοντες εις χωρίον Ίσβορος τιμιώτατοι Μουχταροδημογέροντες ευχόμεθα τας εν Κυρίω πατρικάς, ως και ειδοποιούμεν ότι κατά την όπισθεν αναφοράν σας, παραγγέλεσθε κυριαρχικώς να παρακαλέσητε τον Παναγιώτην Χρήστου Τζούμαν ανηψιόν της καλογραίας Ελευθερίας και επιτάξητε αυτόν ως και εξ ονόματος ημών να αποδώση τα αποφανισθέντα πράγματα της καλόγριας και να αφήση και το χωράφι ελεύθερον να το καλιεργήση καλογρέα και μετά θάνατον αυτής θα είναι της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου κατά την διαθήκην της, εις περίπτωσιν απιθείας θα ενεργήσωμεν τα χρεώδη δια την σωβαρήν αταξίαν εν τούτοις αναμένωμεν το αποτέλεσμα των αναγραφών σας.

Τη 15 Μαΐου 1883 Κόνιτσα

Υπογραφή Μητροπολίτη δυσανάγνωστη εν τω εύχεται

Δια του παρόντος μαρτυρικού γράμματος διαμαρτυρούμεν οι υποσημειούμενοι, ότι η επιφέρουσα το παρόν Ελευθερία Αθανασίου έχουσα υπό την ιδιοκτησίαν της μάλιστα **με ταπί** εν χωράφιον έσπειρεν αυτό και ενώ είχε φυτρώση το σιτάρι ο ανεψιός αυτής Παναγιώτης Χρήστου επήγε και ώργωσε αυτό εκ δευτέρου και ούτως έχασε το χωράφι και εζημίωσε αυτήν. Όθεν παρακαλούμεν Υμάς ίνα δικαιώσητε την ζημιωθείσαν και τιμωρήσητε τον ζημιωτήν.

1885 τη 12 Νοεμβρίου Είσβορος

Δια χειρός

Θανάσης Γιάννης, Νικολάου Παππά, Κότζιου Νικόλα.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ & ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

Εξοχώτατον

Κύριον Κάρολον Παπούλιαν

Πρόεδρον Δημοκρατίας

Εις Αθήνας

Εξοχώτατε κύριε Πρόεδρε,

Παρακαλώ να δεχθήτε τα θερμά και εγκάρδια συγχαρητήριά μου δια την γενναίαν και εξόχως ελληνοπρεπή στάσιν σας έναντι των εγκληματιών Τσάμηδων, κατά την σημερινήν επίσκεψίν σας εις Αγίους Σαράντα.

Οι Τσάμηδες, παρά το ότι έθυσαν και απώλεσαν στην Θεσπρωτία κατά την Ιταλογερμανικήν κατοχήν, παραμένουν αμετανόητοι.

Όλοι οι Έλληνες συγχαίρουν την Εξοχότητά σας και εύχονται υγείαν και μακροημέρευσιν επ' αγαθώ του Έθνους.

Ο Θεός μαζί Σας.

Διάπυρος προς Κύριον ευχέτης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Δρυινουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης ΑΝΔΡΕΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Με αφορμή τα θλιβερά σημερινά γεγονότα στους ΑΓΙΟΥΣ ΣΑΡΑΝΤΑ, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δρυινουπόλεως, Πωγωνιανής & Κονίτσης κ. ΑΝΔΡΕΑΣ, έκανε τις ακόλουθες δηλώσεις:

“Με θλίψη και αγανάκτηση πληροφορηθήκαμε τα θλιβερά γεγονότα, που έγιναν σήμερα (1.11.2005) στους ΑΓΙΟΥΣ ΣΑΡΑΝΤΑ εις βάρος του Εξοχωτάτου Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κυρίου ΚΑΡΟΛΟΥ ΠΑΠΟΥΛΙΑ, από τους Αλβανούς Τσάμηδες.

Οι Τσάμηδες, πάντοτε αμετανόητοι για τα φοβερά και ανομολόγητα εγκλήματά τους στην Θεσπρωτία, κατά την διάρκεια της Ιταλογερμανικής Κατοχής (1941-1944), με τα εμπρηστικά συνθήματά τους για την “Μεγάλη Αλβανία”, την προσάρτηση της “Τσαμουριάς” (Θεσπρωτίας) κ.ά. υποχρέωσαν τον Πρόεδρο κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑ να επιστρέψη εσπευσμένως στην Ελλάδα, χωρίς να συναντηθή με τον Αλβανό ομόλογό του κύριο Μωυσίου.

Εμείς έχουμε πολλές φορές διαμαρτηρηθή για το θέμα των “Τσάμηδων”. **Διαμαρτυρόμαστε και τώρα εντόνως.** Και απευθυνόμενοι στην Κυβέρνηση της Χώρας μας λέμε πως **πρέπει το θέμα αυτό να λήξη μια για πάντα.**

Ιδιαίτερα τώρα, που ο αμερικανικός παράγοντας έχει βάλει “πόδι” στην περιοχή των Βαλκανίων, απαιτείται επαγρύπνηση και εθνικός σχεδιασμός, για να μη βρεθούμε προ απροόπτου. Ήδη αρχίζουν συσκέψεις για το μέλλον του Κοσσόβου. Αύριο, πιθανώς, να συζητηθή (εν αγνοία μας, εννοείται) το θέμα της... “Μεγάλης Αλβανίας”. Δυστυχώς, οι ραγδαίες αυτές εξελίξεις δικαιώνουν τον αοίδιμο Μητροπολίτη ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟ, που – διορατικός όπως ήταν – είχε προβλέψει τα όσα βυσσοδομούνται σήμερα. Εμείς, για μια ακόμη φορά, κρούμε τον κώδωνα του κινδύνου: **“Φύλακες γρηγορείτε”.**

Εκ της Μητροπόλεως

Αγαπητέ Παναγιώτη,

Σε χαιρετώ και σου εύχομαι "Καλή Χροιά"

Στην Πάτρα διαμένει περίπου 60 χρόνια ο χωριανός μας Ι. Μπογδανόπουλος, πολύ πετυχημένος στην Πατραϊκή Κοινωνία δικηγόρος το επάγγελμα, τρομερά νοσταλγός της γενέθλιας γης του, του Αμάραντου και γενικά της Ηλείου.

Χρημάτισε πολλά χρόνια πρόεδρος του Πανηπειρωτικού της παροικίας Πατρών και ένα από τα ιδρυτικά του μέλη, σήμερα είναι επίτιμος πρόεδρος του και χαίρει εκτιμήσεως. Συγγραφέας βιβλίων και παλαιότερα αρθρογράφος σε τοπικές εφημερίδες. Σε κάποιο βιβλίο του σχολιάζει με γλαφυρότητα, την επικαιρότητα της παλαιάς εποχής της Πατραϊκής του συνοικίας, και σ' αυτό το βιβλίο του αναφέρει και τα "ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ" σημείον αναφοράς της περιοχής μας. Σου τα στέλνω, ίσως θα σου φανούν χρήσιμα

Σε χαιρετώ
Χαράλ. Σκορδάς

Αγαπητέ Λάμπρο, σε ευχαριστώ θερμά και γι' αυτήν την προσφορά σου. Τη δημοσιεύω ως έχει αλλά τμηματικά γιατί αφ' ενός μεν το θέμα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του τόπου μας αφ' ετέρου γιατί είναι μελέτη του εκλεκτού χωριανού μας.

ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ

(Λαογραφικά των ηπειρωτών χτιστάδων)

Σ' ένα ηπειρώτικο σχολείο ρώτησε κάποτε ο επιθεωρητής: Ποιος έχτισε, παιδιά τον κόσμο; Και τα μαθητούδια απάντησαν με μια φωνή: Οι ηπειρώτες!

Κάθε φορά που βλέπω μια βαρειά μπουλντόζα να σωριάζει σε άμορφους όγκους ένα θεόρατο διόροφο ή τριόροφο από τα νεοκλασικά, λιθόχτιστα, μεγάλα σπίτια της περασμένης γενεάς, γιατί τη θέση του θα πάρει μια καινούργια πολυκατοικία, ένα σύγχρονο μεγαθήριο σίδηρου και τσιμέντου, άθελα μου έρχεται στο νου η απάντηση των μικρών μαθητών του ηπειρωτικού σχολείου. Αλήθεια, πώς εχτίστηκαν, πέτρα στην πέτρα, όλοι αυτοί οι μελλοθάνατοι, σε χωριά και σε πολιτείες, από τα μέσα του περασμένου αιώνα και ως τις αρχές του αιώνα μας, πριν εφαρμοσθούν τα σημερινά συστήματα κατασκευής, τα μηχανήματα και τα τσιμέντα, τα οχτάωρα και τα ασφαλιστικά ταμεία; Πώς εστήθηκαν αυτά τα ωραία, αγέρωχα πελεκητά αρχοντόσπιτα, που μερικά αντιστέκονται ακόμα και καμαρώνουν, με τα τούβλινα πλουμίδα τους και τα εκφραστικά τους ακροκέραμα; Με τα μπαλκόνια και τους πύργους τους, τα κεφαλόσκαλα τα σκαλιστά; Οι μονοκατοικίες, που εστέγασαν γενιές νοικοκυραίων, πριν έρθει η επιδημία του διαμερίσματος στον τόπο μας;

Παράδοση παμπάλαιη, από πάππου και προπάπου, η Ήπειρος ήταν που προμήθευε όλη την Ελλάδα όχι μονάχα με άριστους ραφτάδες, με αρτοποιούς και μάγειρους και γανωτήδες, αλλά προ πάντων με τους πολυάριθμους αριστοτέχνες της οικοδομής. Με τους χτιστάδες, που

εκράτησαν προνομιακά το όνομα του “μάστορα”, σαν συνώνυμο του χτίστη.

Ξεκινώντας από την πετρώδη και πεντάφτωχη, την άγονη πατρίδα τους, οργανωμένοι σε πολυπρόσωπες ομάδες-συντεχνίες, από την αρχή της Άνοιξης, από τα χωριά τους, από όλη την Ήπειρο, από τα Ζαγόρια και την Κόνιτσα και τα Τζουμέρκα, το Δέλβινο, τη Στράτσιανη, τη Βούρμπιανη, τον Ίσβορο, όλοι αυτοί οι “κουδαραίοι”, κατηφόριζαν με τους εργάτες και τους μαθητάδες, με τα γαϊδουράκια, με τα ρούχα και τα σύνεργά τους και σκορπίζονταν σ’ ολόκληρη την νότια Ελλάδα, ως το Ταίναρο. Εκεί δημιουργούσαν τα αιώνια κερέτσια, τις πανύψηλες τοιχοποιίες των οικοδομών και έδιναν μορφή στα άγρια λιθάρια των λατομείων και των ποταμιών, σφιχτοδεμένα με άμμο και ασβέστη, που τον έφτιαναν και αυτόν μονάχοι τους, σαν τμήμα αναπόσπαστο της εργολαβίας.

Οι Κουδαραίοι είναι μια ξεχωριστή κατηγορία ηπειρωτών, δεμένων με τον τόπο τους, όπου γυρίζουν πάντοτε, κοντά στην οικογένεια τους μήνες του χειμώνα. Δεν είναι οι μόνιμα ξενητεμένοι-μετανάστες ηπειρώτες, που προκόβουν και πλουτίζουν σε βαθμό εθνικού ευεργέτη στο εμπόριο και τις τέχνες, μόνιμα εγκατεστημένοι στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Επικεφαλής τους η “Κουδαρομάνα” – ο αρχιμάστορας και μαζί ο εργολάβος, που είχε απεριόριστη εξουσία στους βοηθούς, μαστόρους – τους κουδαραίους και στα κουδαρόπουλα – τα μαθητούδια των δώδεκα ως δεκαοχτώ χρονών. Όλο τούτο το συνάφι ήταν η “εργολαβία”, η οργανωμένη ομάδα-εργοτάξιο, που ανελάμβανε να φτιάσει το καινούργιο αρχοντικό στις κωμοπόλεις, στα κεφαλοχώρια και στα μικρότερα χωριά.

*“Οποιος δεν έχτισε καινούριο σπίτι, δεν πάντρεψε κορίτσι,
όποιος δεν φύτεψε αμπέλι – τον κόσμο δεν τον ξέρει”.*

Χαρά στο νοικοκύρη που ήταν απλοχέρης και φιλότιμος, που ήταν ικανός να καλοπιιάσει, να φιλοτιμήσει αρχιμάστορα και κουδαραίους με τα πλούσια φαγητά και τα καλά κρασιά του. Θα έχτιζε ένα σπίτι που θα το καμάρωναν όλα τα περίχωρα. Το συνεργείο θα έβαζε όλα τα δυνατά του, από τα θεμέλια ως τη σκεπή, για να παρουσιάσει μια δουλειά σαν ζωγραφιά. Και τα σχέδια καμωμένα από τα έμπειρα χέρια του αρχιμάστορα.

Το χτίσιμο ενός καινούριου αρχοντικού ήταν μια ιεροτελεστία, κάτι σαν πανηγύρι.

Στη χάραξη των θεμελίων θα προηγηθεί το “γώνιασμα” από τον πρωτομάστορα, με τους μυστηριώδεις αριθμούς: Το τρία, το πέντε και το τέσσερα, που δίνουν με την πάσα ακρίβεια τις τέσσερες ορθές γωνίες. Αρχαιότατη παράδοση, από την εποχή του Πυθαγόρα. Παίρνοντας από τη μια πλευρά τα τρία μέτρα και υποτείνουσα με πέντε μέτρα, πρέπει να συναντηθεί η άλλη κάθετη πλευρά, ακριβώς στα τέσσερα μέτρα. Έτσι η ορθή γωνία βρίσκεται με μαθηματική ασφάλεια. Τρία επί τρία και τέσσερα επί τέσσερα ίσον πέντε επί πέντε, δηλαδή είκοσι πέντε, που είναι ατόφιο το θεώρημα του Πυθαγόρα: **“Το τετράγωνο της υποτείνουσας”**, που το ξέρει ο αρχιμάστορας από την εμπειρία της παράδοσης, χωρίς να έχει σπουδάσει. Στα θεμέλια θα διαβάσει ο παπάς, γιατί στα τέσσερα πρώτα αγκωνάρια θα χτιστεί μαζί και από ένα μπουκάλι γεμάτο αγιασμό και απάνω τους θα πετάξουν οι νοικοκυραίοι και όλοι οι συγγενείς και οι γείτονες άφθονα μεταλλικά νομίσματα, χάλκινα ή ασημένια και πολλές φορές χρυσά ναπολεόνια και φλουριά – δώρο ιδιαίτερο για τους μαστόρους – για το στέριωμα και τις ευχές του “καλορροϊζικου”. Θα σφάξουν και από ένα ερίφιο ή κόκκορα στις τέσσερες γωνίες, να “στοιχειώσει” με το αίμα τους το νέο χτίριο, κάνοντας έτσι την αρχή στα πλούσια φαγοπότια που θα συνεχίσουν να προσφέρουν άφθονα στους κουδαραίους ως το τέλος της δουλειάς.

Στη προσφορά αυτή δεν θα απομένει μόνος του ο νοικοκύρης. Ανάλογα με τις συμπάθειές του στο χωριό, με το καλό του όνομα και τις φιλίες του, καθώς το νέο σπίτι θα στολίζει όλο το χωριό, όλοι θα χαρούν για τούτο το καινούργιο απόκτημα. Θα το χαρούνε ξένοι και δικοί και για

να δείξουν τη χαρά και την καλή καρδιά τους, αλλά προ πάντων για να ελαφρύνουν τον ιδιοκτήτη, που είναι κάπως δύσκολο να διατρέφει κάθε ημέρα το μεγάλο τσούρμο του εργοτάξιου, τρεις μήνες ή και περισσότερο, όσο θα γίνεται το χτίσιμο, θα του παρασταθούν με τα “κανίσκια” τους, τα καθημερινά τους δώρα, όλοι στη σειρά, μετέχοντας στο “τάισμα” του προσωπικού του συνεργείου, ως το τέλος και θα βγάλουν ασπροπρόσωπο το όνομα του φιλόξενου χωριού τους, στα μάτια των ξενόφερτων που είναι πολύ μακριά από τα σπίτια τους κι αφού δεν έχουν στο χωριό ταβέρνα ή μαγειρείο για να μπορούν να βολευτούν.

Από την πρώτη ημέρα τα κανίσκια αυτά των καλών νοικοκυράδων των συγγενικών σπιτιών και όποιου φίλου, καταφθάνουν αδιάκοπα και αδειάζουν δίπλα στο γιαπί σε μια στρωμένη απλάδα. Φαγητά καλοψημένα. Πίπτες και κρασιά, γλυκίσματα και δώρα κάθε λογής και ποιας θα είναι το καλύτερο για να ευχαριστήσουνε το νοικοκύρη και να φιλοτιμήσουν τους μαστόρους, γιατί έτσι είναι σίγουρο πως θα δουλέψουν με μεράκι. Και η Κουδαρομάννα, ο αρχιμάστορας με τη σειρά του, θα διαλαλεί και θα παινεύει τις νοικοκυρές, όταν θα ξεσκεπάζει τα αχνιστά ψητά και τα μοσχομυρωμένα φαγητά. “Να ζήσει η αρχόντισσα, η κυρά Γιάννενα με το κανίσκι της”. “Χαρά στα χέρια της Κυραδημήτραινας”. Αυτή η “ξέλαση” σαν έρανος χαράς, θα διατηρηθεί τόσο πρόθυμη όσο φιλόξενο όνομα έχει το χωριό. Φαγητά, ρούχα, λογής απλάδια, μπουρέκια και καλά κρασιά, είναι τα δείγματα υπεροχής σε πλούτο και φιλότιμο από τα αντίζηλα γειτονικά χωριά, που “δεν ανοίγουνε την πόρτα τους σε ξένον άνθρωπο” με την τσιγγουνιά τους. Το πανηγύρι αυτό γίνεται πιο λαμπρό, όταν τυχαίνει, σ’ ένα παρόμοιο χωριό, να χτίζεται καινούργια εκκλησία. Τα δοσίματα και τα κανίσκια παίρνουν τότε ιδιαίτερη μορφή και συναγωνισμό σε επίδειξη και προθυμία, γιατί συνδυάζονται με τη θρησκευτικότητα της προσφοράς και η καλοπέραση των κουδαραίων, να ήταν τρόπος να μη τελείωνε ποτέ.

Όμως όλα τα δάχτυλα δεν είναι όμοια. Είναι χωριά και μάλιστα εύφορα και πλούσια, που δεν πολυσκοτίζονται για παρόμοιες γαλαντομίες. Φροντίζει ο καθένας για το σπίτι το δικό του, την οικογένεια και την περιουσία του και βλέπει με μισό μάτι το γείτονα και τον φθονεί, σαν προοδεύει, χτίζοντας καινούργιο σπιτικό. Οι διχόνιες και οι αντιζηλίες δεν αφήνουν περιθώρια για φιλοξενία και περιποιήσεις στους φερτούς, περαστικούς, στους κουδαραίους, που ήρθαν για να πάρουν τα λεφτά τους και όταν τελειώσουν τη δουλειά τους θα φύγουν και δεν θα τους ξαναειδούν ποτέ.

Υπάρχουν ακόμα και νοικοκυραίοι που είναι σπαγγοδεμένοι και ο μόνος τους σκοπός είναι πώς να τελειώσουν την οικοδομή, να εκμεταλλευθούν, αν είναι δυνατόν, τον κόπο των φτωχών χτιστάδων και να τους ξεφορτωθούν, σαν να μην τους φτάνουν οι αντίθετες συνθήκες της δουλειάς, τα ξεροβόρια και τα καυτερά λιοπύρια κάτω πό τα οποία είναι εκτεθειμένοι, όταν εργάζονται τη δύσκολη δουλειά τους, κρεμασμένοι εκεί ψηλά στις σκαλωσιές. Γι’ αυτές τις περιπτώσεις οι χτιστάδες είναι προετοιμασμένοι και θα αμυνθούν αποτελεσματικά για να μη γίνουν θύματα. Θα ασφαλίσουν με δικό τους τρόπο τα συμφέροντά τους, αφού δεν είχαν τότε προστασί από νόμους και “ασφαλίσεις”, από “επόπτη εργασίας” και δωρόσημα και άδειες, από εξάωρα, συλλογικές συμβάσεις ή επιδόματα ανεργίας. Από το παρακάτω διαφωτιστικό συμβόλαιο, φαίνεται ότι ήξεραν, για κάθε ενδεχόμενο, να εξασφαλίσουν πλήρη προστασία στα συμφέροντά τους.

“ΣΙΜΦΟΝΟΝ

Ο κάτοθεν υπογραφόμενος Θανάσης Κότσης, σιμφονήσαμεν με τον κυρ Αντόνην Τόγιαν και θα του χτίσω με δικόν μου προσοκικόν την ανόγιον ικίαν του εις το χορίον Ζουμπάταν, μάκρος πίχες σαράντα, πλάτος πίχες ίκοσι και ίψος δίπατον και όλα τα υλικά δικά του εξόν ο ασβέστης θα τον βγάλω μόνος μου καντάρια διακόσια από λιθάρι που έχει αρμακάν εις το μεγάλο χοράφι του

και με κλαρί δικό του. Ο κυρ αντόνης οφίλει να κουβαλίση την πέτραν απελέκητην εις το χοριό και τον άμον καθαρόν και η αξία της εργασίας με τιν πίχην δραχμές τρης και δια το πελέκιμα δραχμές πεντακόσιες ολικός. Πλάτος παραθύρων μισό μέτρο και στιν κορφήν πρέκια πέτρινα πελεκητά και αν τα θέλι πλατίτερα οφίλει ο νοικοκίρης να φέρι πρέκια ξίλινα από πουρνάρι ή δέντρο και η πόρτες με καμάρα από πέτρα πελεκιτή, καθός και όλα τα αγκωνάρια με ψιλό πελέκι και ο δε υπόλιπος τίχος χοντρό πελέκι. Και οφίλει ο νοικοκίρης όλα τα φαγόπιστα, κρασί και κρέας κάθε οχτώ και τις άλλες ημέρες από ότι τρώει η φαμίλια του, κολατσιό, μεσιμέρι και βράδι και να μου δίνη απέναντι κάθε Σάββατο δια να πληρώνω τους μαστόρους. Εν Ζουμπατα 1899 έτος.

Ο εργολάβος

Θ. Κότσης

ο ιδιοκτήτης

Α. Τόγιας”

Συμφωνία καθαρή με κάθε λεπτομέρεια. Οποιαδήποτε αθέτηση από το νοικοκύρη έδινε την εύλογη αφορμή στον εργολάβο να διακόψει τη δουλειά, να φύγει με το συνεργείο του και τότε, δύσκολο ή αδύνατο να συνεχίσει άλλος μάστορας. Οι συντεχνίες είχαν άγραφη συμφωνία, σαν παράδοση ιερή, αν και άγνωστες μεταξύ τους, από αλληλεγγύη, να μην αναλαμβάνουν την συνέχεια μισοτελειωμένης εργασίας, αν δεν ζητήσουνε την άδεια του πρώτου συνεργείου.

Οι Κουδαραίοι πήραν το όνομα αυτό από την μακριά “κούδα”, κάτι σαν ρόμπα δωματίου, από χοντρό ύφασμα, που συνήθιζαν να φορούνε στη δουλειά οι χτίστες. Με αυτή τη ρόμπα προστατεύαν τα ρούχα τους από τις φθορές του ασβέστη και τα θρύψαλα της πέτρας και παράλληλα αποθήκευαν στη φαρδειά τους τσέπη τα απαραίτητα ατομικά τους αντικείμενα: μολυβδοκόντυλο, τεφτέρι, λίγες πρόκες, τον πυριόβολο και την καπνοσακούλα.

Αυτό το ιδιόρρυθμο ανθρώπινο κοπάδι – το εργοτάξιο, αποτελούσε μια ξεχωριστή κοινωνική ομάδα, μια κοινωνία ανεξάρτητη, νομαδική, μέσα στους ντόπιους, τους μόνιμους κατοίκους των μικρών ή μεγαλύτερων χωριών, που θα εκτελούσαν το επάγγελμα του οικοδόμου. Ο αρχιμάστορας, πέντε έξη τεχνίτες χτιστάδες και αρκετοί κατώτεροι εργάτες και τα μαθητούδια, όλοι ενωμένοι στο κοινό συμφέρον και στις όμοιες ανάγκες, κάτω από την επίβλεψη του αρχηγού και εργολάβου – της Κουδαρομάννας, χωρίζονταν σε πιο μικρές ομάδες, η κάθε μία με την αποστολή και την ευθύνη της. **Οι ασβεστάδες** θα οργανώσουν πρόχειρο καμίνι που θα βγάλουν την ανάλογη ποσότητα ασβέστη, ψήνοντας μικρά λιθάρια με χλωρά κλαδιά και θάμνους αδιάκοπα τρία μερόνυχτ. **Οι εργάτες** θα ανοίξουν τα θεμέλια με τους κασμάδες. Αργότερα θα μεταφέρουν, ένα ένα, τα πελεκητά λιθάρια στους ώμους, από τα χέρια των πελεκητάδων ως τα πόδια των χτιστάδων, ανεβοκατεβαίνοντας τις σκαλωσιές, ως τις κορυφές των τοίχων. Θα ζυμώσουν τη “λάσπη”, το δυνατό χαρμάνι άμμου και ασβέστη, που ήταν η μοναδική συνδετική ουσία της τοιχοποιίας και θα γεμίζουνε τα “πηλοφόρια” που θα ανεβάζουν με τον ίδιο τρόπο οι μαθητάδες – τα κουδαρόπουλα. **Οι κουβαλητάδες**, που μεταφέρουν ως τον τόπο της δουλειάς τα φορτωμένα ζώα με λιθάρια και άμμο από το ποτάμι ή το πλησιέστερο νταμάρι. **Οι πελεκάνοι ή πελεκητάδες**. Από τα άμορφα ογκολίθαρα των λατομείων θα σκαλίσουν επίπεδες και ολόισιες επιφάνειες για το “πρόσωπο” – την εξωτερική επιφάνεια του τοίχου, μέσα και έξω και θα ψιλοπελεκήσουν με ιδιαίτερη επιμέλεια, με χτενιές και με κοπίδια και με ματρακάδες όλα τα αγκωνάρια και τους παραστάδες – τους “λαμπάδες” των παραθυριών, κομματιαστούς ή μονοκόμματους, κατά τη συμφωνία και τις δυνατότητες. Τα κατώφλια και τα πρέκια, στην κορυφή των κουφωμάτων, από μονοκόμματη πελεκητή μεγάλη πέτρα. Έτσι προχωρεί το χτίσιμο με τα “ζευγάρια” των χτιστάδων, ο ένας έξω και ο άλλος στο μέσα πρόσωπο του τοίχου και από ένας εργάτης για τον κάθε χτίστη, να του φέρνει ως τα χέρια του τις πέτρες και από ένα μαθητούδι για τον κάθε μάστορα, να κουβαλάει πότε τη “λάσπη”, πότε “σόμπολα” – μικρά κομμάτια πέτρες, απαραίτητες για γέμισμα ανάμεσα στις μεγάλες

πέτρες, τότε λίγο νερό να πίνουν οι μαστόροι ή ό,τι τους χρειάζεται για να μη χάνουν τον καιρό τους ανεβοκατεβαίνοντας οι ίδιοι.

Δύο ή τρία ή και τέσσερα είναι συνήθως τα “ζευγάρια”. Ένα σε κάθε πλευρά του χιριού. Το πιο καλό ζευγάρι στην πρόσοψη – στην “μπάλα” της οικοδομής. Εκεί που είναι τα πιο πολλά κουφώματα και τα στολίδια της οικοδομής. Στην μπάλα θα εργασθεί και ο αρχιμάστορας για να παρακολουθεί τα πλουμίδια, τις κορνίζες και όλες τις προσχεδιασμένες λεπτομέρειες, που θα δώσουν την προσωπικότητα, την έκφραση και τη μορφή του έργου.

Η Κουδαρομάννα είναι η κύρια διεύθυνση του έργου. Αυτός κρατεί τους λογαριασμούς. Αυτός εισπράττει προκαταβολές “μπροστάτζες” από το νοικοκύρη και το σαββατόβραδο μοιράζει στο προσωπικό τα μεροδούλια του. Αυτά, που είναι συνήθως καθαρά, γιατί είναι ελεύθερα από έξοδα τροφής και διαμονής, που τα έχει αναλάβει ο νοικοκύρης, τα κομποδένουν στο κεμέρι τους, γιατί θα χρειαστούν στους μήνες του χειμώνα, σ’ αυτούς και τις φασίλιες τους, εκεί απάνω στην “πατρίδα” που πολλές φορές δεν επιστρέφουν ούτε το χειμώνα, σαν τους πιάνει πρόωμη κακοκαιρία και απομένουν οι γυναίκες καταμόναχες, αναγκασμένες να τα βγάλουν πέρα με τα μικροπαίδια τους, τα λιγοστά κοπάδια και το ακόμα πιο λιγότερο καλαμπόκι, προσμένοντας τον ερχομό του ταξιδεμένου νοικοκύρη. Γι’ αυτό το περιμένουν όλοι τους αυτό το ευλογημένο σαββατόβραδο, που ακολουθεί και το ξεκούρασμα της Κυριακής.

- “Σάββατο να είναι μάστορα – και ας είναι εξήντα ώρες”, λένε τα κουδαρόπουλα, ξεθεωμένα από τη σκληρή δουλειά της εβδομάδας, το ανεβοκατέβασμα στις σκαλωσιές με το βαρύ πηλοφόρι στον ώμο.

“Σόμπολα και λάσπη, και χόρτο για το γάιδαρο κι ύστερα κάτσε ανάσανε”.

Τους παρηγορεί με ειρωνική διάθεση ο μάστορας, γιατί ξέρει πως δεν προφτάνει ένας μονάχα μαθητής να μεταφέρει όλα τα υλικά για ένα χτίστη.

“Σαράντα πέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες”.

Και το ξεθέωμα αυτό να γίνεται αδιάκοπο από την ανατολή του ήλιου ως το σούρουπο. Και το φαί τους, λιγοστό κι εκείνο. Ένα ξεροκόμματο με δυο ελιές, ή πράσινα κρεμμυδόφυλλα, ως που να προβιβασθούν στην τάξη του “εργάτη” και πολύ αργότερα του τεχνίτη.

- *“Αχ και πότε θα γίνω μάστορας, να τρώω κεφάλια από σκόρδο”!*

Το μακρινό όνειρο του φτωχού κουδαρόπουλου, που αγωνίζεται να μάθει την τέχνη.

Οι κουδαραίοι ήταν ένας λαός. Ένας ιδιόμορφος λαός, υποχρεωμένος να σέρνει τη ζωή του σαν παρείσακτος σε κάθε τόπο. “Κάθε τόπος και ζακόνι – κάθε μαχαλάς και τάξη” – και να προσαρμόζεται αναγκαστικά ή να δείχνει ότι προσαρμόζεται στις όποιες συνήθειες κάθε περιοχής και κάθε είδους κοινωνίας.

Από την κατάσταση αυτή γεννήθηκε η επιτακτική ανάγκη να κρατούν οι κουδαραίοι κάποια συνοχή και αλληλεγγύη μεταξύ τους και η ανάγκη να εκφράζονται και να συνεννοούνται για τα ιδιαίτερα ζητήματά τους, χωρίς να γίνονται αντιληπτοί από τους υπόλοιπους ανθρώπους του περιβάλλοντος της εργασίας τους. Έτσι εξηγείται η καθιέρωση ενός ιδιαίτερου οργάνου συνεννοήσεως και αυτό είναι το ξεχωριστό “κωδικικό γλωσσάρι” τους.

Λέξεις, ονόματα και ρήματα συνθηματικά, με πολλαπλή συνήθως έννοια, που τους ευκόλυναν να ερμηνεύουν αναμεταξύ τους κάθε χρήσιμη πληροφορία ή σκέψη ή απόφασή τους, κατάμπροστα στους ντόπιους, χωρίς να γίνονται αντιληπτοί.

Αυτό το γλωσσάρι, που περιέχει λίγες, βέβαια, λέξεις, αλλά αρκετές για να καλύψουν τις συνηθισμένες ανάγκες των μαστόρων, είναι τα “κουδαρίτικα” ή “μαστόρικα”.

(Η συνέχεια στο επόμενο τεύχος του περιοδικού)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Για τη βάπτιση της Κατερίνας

Κόσμος πολύς μαζεύτηκε
Εκεί στην Εκκλησία
Για τα βαφτίσια της μικρής
Και σ' άλλα με υγεία.

Της δώσαν όμορφο όνομα
Την λεν Κατερινούλα
Κι όλοι της ευχηθήκαμε
Να ζήσεις και νυφούλα.

Κι οι πέντε ήτανε κουκλιά
Η μπέμπα και οι γονείς της
Η Αρχοντία και ο Θωμάς
Που ήταν οι νονοί της.

Οι δυο παπούδες λεβεντιά
Οι δυο γιαγιές κυράδες
Ήτανε όλοι πιο καλά
Κι από τους βασιλιάδες.

Στις μπουμπουνιέρες
Βάλανε την Εύη την Αλέκα
Και ήταν οι δυο τους άψογες
Αξιζανε για δέκα.

Όλοι οι καλεσμένοι της
Ήτανε ένας κι ένας
Και δεν παρεξηγήθηκε
Για τίποτε κανένας.

Το βράδυ γλέντι κάναμε
Τρικούβερο στ' αλήθεια
Κι όλοι περάσαμε καλά
Όπως στα παραμύθια.

Καλότυχη να είναι πάντα στη ζωή της.

Για τη βάπτιση της Κωνσταντίνας

Δεν έγραψα κάτι και γι' αυτή
Βάφτιση της κουκλίτσας
Μιλάω για τη δεύτερη
Κόρη της Βαγγελίτσας.

Και όπως, της βάφτισης, η
Κασέτα της, έτσι, το ποίημα
Και αυτό θα μείνει, να το διαβάξη
Να γελά γριούλα όταν γίνει.

Ημέρα ήταν Κυριακή
Ήταν Ιούνιος μήνας
Και τα βαφτίσια κάνανε
Της όμορφης Κωνσταντίνας.

Στη βάφτιση δεν μπόρεσα
Για να παρευρεθώ
Να είμαστε πάλι μαζί
Και να τους ευχηθώ.

Μα κι από δω στέλνω ευχές
Σε όλους και στη Ντίνα
Και να την καμαρώσουμε
Νύφη την Κωνσταντίνα.

Και η νουνά που έλαμπε
Και ήταν όλο καμάρι
Της εύχομαι παντα άξια
Με του Θεού τη χάρη.

Και τα δύο ποιήματα μου παρέδωσε η κυρία Ντίνα Τσάτση-Γκουγκαρά. Της τα έδωσε η αδελφή της κυρία Ελισάβετ (Βέτα) Τσάτση-Σακκά, η οποία και τα εμπνεύστηκε την 1η Μαρτίου 2002 για την βάπτιση των εγγονών της Κατερίνας και Κωνσταντίνας.

Απεβίωσαν:

■ **Ο Γεώργιος Παπαζήσης**, του Κων/νου και της Σωτηρούλας, γεννήθηκε στις 15-01-1931 στον Αμάραντο. Παντρεύτηκε την Ανδρομάχη Ζιάκου και απέκτησαν ένα γιο τον Αθανάσιο. Δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά στην Ηγουμενίτσα. Μετά τον θάνατο της συζύγου του ζούσε στο Βόλο και στη Θεσσαλονίκη κοντά στο γιο του, όπου άφησε και την τελευταία του πνοή. Η σεπτή σορός ετάφη στη γη του Βόλου. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει, **“Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του”**. **Θερμά συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.**

■ **Ο Βασίλειος Κυρίτσης**, του Χαράλαμπου και της Κωνσταντινιάς γεννήθηκε στις 30-07-1922 στον Αμάραντο. Παντρεύτηκε την Πολυξένη Κούκη και απέκτησαν έξι παιδιά. Τον Κλέαρχο, Φώτιο, Θωμά, Χαράλαμπο, Αγγελική και Ανδρομάχη. Άσκησε την τέχνη του Μάστορα (χτίστη) και δραστηριοποιήθηκε στην ανέγερση οικοδομών. Ένθερμος αγωνιστής ζητημάτων του χωριού πάλεψε για τις υποθέσεις του, συμμετέχοντας συνεχώς στην Αδελφότητα, στην Κοινότητα και τον “Πολιτιστικό”. Με θέρμη υποστήριξε την ιδέα του “Μουσείου” και κάθε εκδήλωση που μας αφορούσε. Τον χαρακτήριζε η ποιητική του σατιρική ευχέρεια και ο πνευματικός του αστείσμος (χιούμορ). Τα τελευταία χρόνια ζούσε στην Αθήνα, όπου άφησε και την τελευταία του πνοή.

“Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του”. **Θερμά συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.**

■ **Ο Σωτήριος Παναγιωτίδης**, του Παντελή και της Αναστασίας (Ζώρου) γεννήθηκε στις 5-06-1928 στον Αμάραντο. Παντρεύτηκε την Αφροδίτη Παπαϊωάννου και απέκτησαν τρία παιδιά. Το Φώτιο, τον Παντελή και τον Ιωάννη. Επαγγελματικά άσκησε την τέχνη του Μάστορα (χτίστη). Βαθιά μέσα του ριζωμένη η αγάπη για το χωριό αγωνίστηκε με θέρμη για τα προβλήματά του. Ένθερμος υποστηρικτής των εθίμων, συμμετείχε και τα στήριζε με κάθε τρόπο. Αντιμετώπιζε τα πράγματα με φιλοσοφική διάθεση και τον χαρακτήριζε η ευρύτητα πνεύματος. Δεν δίσταζε να εκφράζεται ελεύθερα και ευθαρσώς. Τα τελευταία χρόνια ζούσε συνεχώς στο χωριό, δείχνοντας την πραγματική λατρεία του και το δέσιμο μ’ αυτό. Εκεί άφησε και την τελευταία του πνοή. Ας είναι ελαφριά η “αγία γη” που τον σκεπάζει. **Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του.** **Θερμά συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.**

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ

Πέρασε ένας χρόνος! Ένας χρόνος γεμάτος θλίψη και στενοχώρια! Πήγαμε και στο χωριό, στα αγαπημένα σου στέκια.

Η ματιά μας σε αναζητούσε εκεί που άλλοτε έδινες τη ζωή, τη ζωντάνια, το θάρρος στους λιγοστούς, τη χαρά, την αισιοδοξία, το χαμόγελό σου, σε μικρούς και μεγάλους και όλοι κάτι είχαν να μας πουν, κάτι να αλληλοπαρηγορηθούμε.

Όμως ο πόνος δεν λέει να καταλαγιάσει, το κενό που άφησες στους δικούς σου στην χαρούμενη μανούλα σου, στη γυναίκα σου στα λατρευτά σου κοριτσάκια στα αδέρφια σου και σ’ όλους εμάς τους συγγενείς σου είναι μεγάλος.

Κάθε μέρα που περνάει σε αναζητούμε όλο και περισσότερο και ποτέ δεν πιστεύουμε ότι έφυγες από κοντά μας, γιατί οι άνθρωποι που αγαπάμε δεν φεύγουν ποτέ, είναι μαζί μας.

Λένε ότι ο χρόνος είναι γιατρεία, όμως τούτη η πληγή είναι από μεγάλη μαχαιριά και δεν θα κλείσει εύκολα.

Είμαστε μαζί σου Γιάννη μου νοερά και πάντα έτσι θα είναι.

Αντίο Γιάννη μου. Ο Θεός σου.

Αχιλλέας.

Υ.Γ. Εκ μέρους της οικογένειας θέλω να ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά όλους για τη συμπαράστασή τους και ιδιαίτερα τον Παναγιώτη για όσα εκείνος έκανε και να του ευχηθούμε δύναμη και κουράγιο να συνεχίσει την έκδοση του ωραίου περιοδικού που όλοι περιμένουμε με πολύ λαχτάρα για την ενημέρωσή μας.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Διακρίνονται από αριστερά: Παναγ. Στεργίου, Κων. Πορφύρης, (;), Αθαν. Τσάτσης, Χαρ. Ψαρράς, Απ. Πέτσιος, Κων. Ντάψης και Χαράλαμπος Στέρτσος. (φωτ/φία, αρχείο περιοδικού)